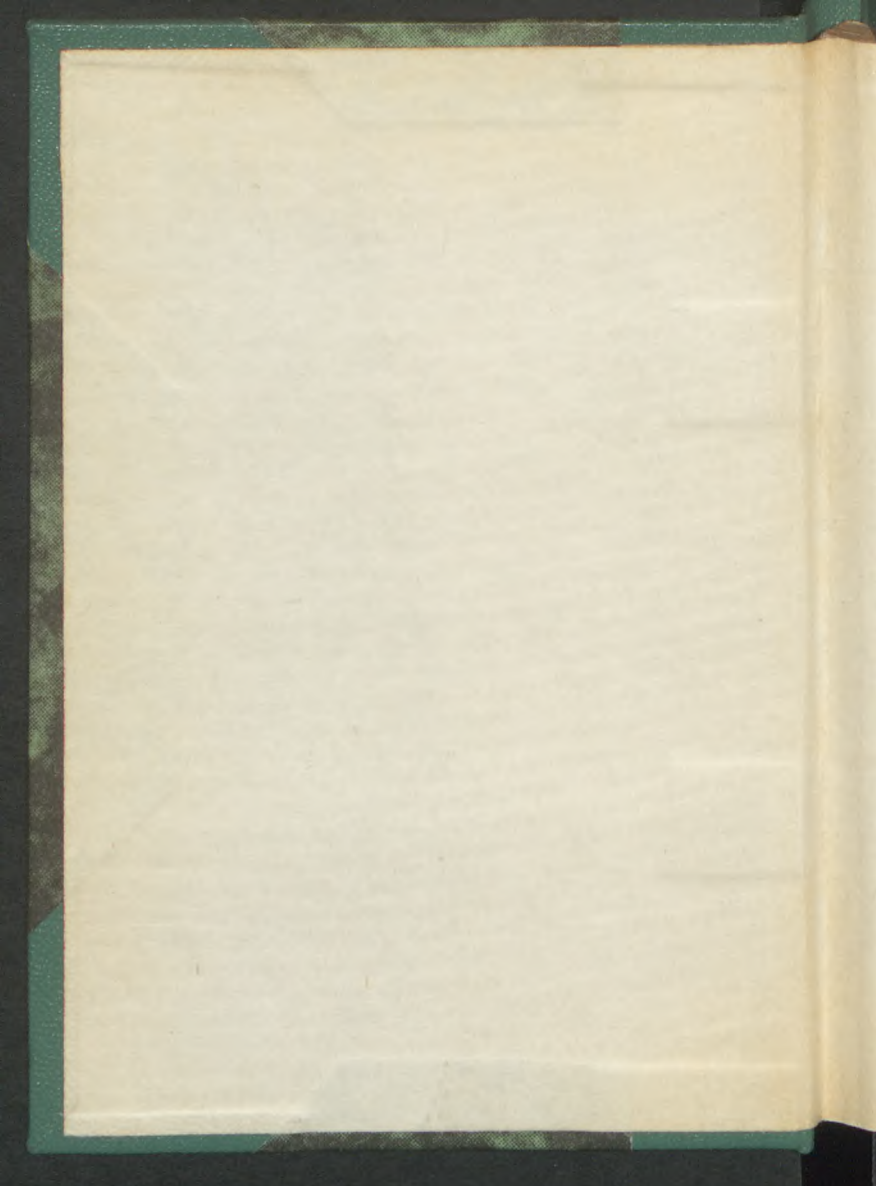
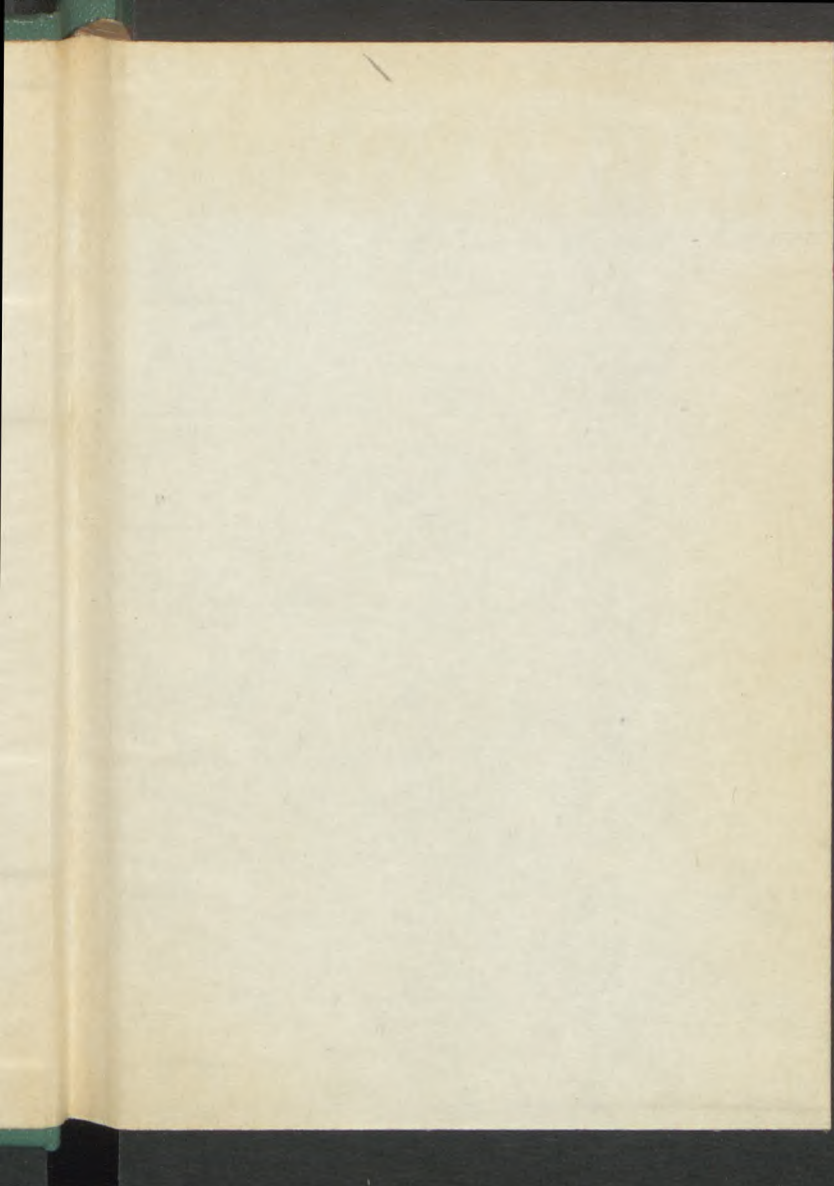

15.910

OSZK

31

15

100
LDAL
ÁRA
10

FORSTER GYÖRGY

CSEMPÉSZHAJÓ

15.910
31
OSZK

ÉRDEKES REGÉNYEK
RÖPTÉBEN A VILÁG KÖRÜ

I. évfolyam 31. szám

31

Budapest, 1931

ÉRDEKES REGÉNYEK

RÖPTÉBEN A VILÁG KÖRÜL

Megjelenik minden héten pénteken. Előfizetési ára $\frac{1}{4}$ évre 1 pengő 20 fillér, $\frac{1}{2}$ évre 2 pengő 40 fillér. Egyes szám ára 10 fillér, pályaudvarokon is. Szerkesztőség: Magyar Népművelők Társasága. Budapest, VII, Dohány ucca 14. I. 1. Telefon: 223—882, 423—771.

Postatakarékpénztári befizetési lap száma 26.201

Tekintettel az előfizetési díj csekély voltára, nagy megtakarítást ér el, ha az összeget levélbélyegben küldi be.

Az Érdekes Regényekben megjelent képek és elkek utánnyomása tilos

Következő regényünk:

M. KATONA ILONA:

HŰ VOLT MINDHALÁLIG

Zágoni Mikes Kelemen önfel-
áldozó hűséges kitartásáról
szól ez az írás.

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. Lőrinczy Szabolcs
Kiadótulajdonos: Magyar Népművelők Társasága Budapest
VII Dohány ucca 14. I. 1

MAGY

CSEMPÉSZHAJÓ

REGÉNY

60-
IRTA:
FORSTER GYÖRGY

MAGYAR NÉPMŰVELŐK TÁRSASÁGA KIADÁSA
BUDAPEST

R
2

15910/31

ORÉZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

B 5817/1983

LELTÁRI SZÁM

fr
m
m
va
ge
fu
ny
m
ak
sz
ha

EZ

zet
fog

Be

ELSO FEJEZET

A titokzatos csempészáru

1.

William Bolten mégegyszer átgondolta az útirányt: Athinae—Gibraltár—Las Palmas—Paramaribo—Puerto Rico—Baltimore; kissé hosszadalmas út, de megéri. Bolten úgy érezte, hogy torkig van az öreg Európával. Átnézte lepecsételt tengerészkönyvét, gondolatban mégegyszer végigfutott a csatlakozásokon, azután felkapta könyvű kénitáskáját, hogy a tengerparti szállóból a mólóra menjen. Sietett, mint minden tengerész, aki a behajózást az utolsó pillanatra hagyja; a szállodai portásfülke előtt azonban magas, őshajú, tengerészruhás férfi lépett eléje.

— Mr. William Bolten?

— En vagyok — torpant meg az amerikai és szemügyre vette látogatóját.

A tengerészt láthatóan nem zavarta a leplezetlen szemle. Kimért mozdulattal nyújtotta kézfogásra izmos, napbarnított tenyerét.

— Alexander Gálos, a „Garencu“ első tisztje. Beszélne szeretnék önne!

— I amé sorry... indul a hajóm.

Bolten az órájára nézett.

— Tudom. Én pedig arra akarom kérni, hogy ne utazzon el.

Az amerikai meghökkent pillantását látva, elmosolyodott és megindult a hallon keresztül az étterem felé.

— Jöjjön, mr. Bolten; a második kürtjelzésig még tíz perce van. Öt perc az út, a többi bőven elég a beszélgetésre. Még egy pohár grogot is megihatunk.

A fiatalember kényszeredetten követte látogatóját, főként azért, mert a „Garencu“ első tisztje határozottan szimpatikusnak látszott előtte. Volt valami megmagyarázhatatlan komolyság a szemében, ami arra vallott, hogy soha semmit sem csinál oktanul.

Az étterem egyik kényelmes sarokasztalánál a tengerésztiszt szembefordult Boltennel.

— Amint mondtam, arra akarom kérni, hogy ne utazzon el.

— Hm... szabad tudnom, hogy miért?

— Szerződtetni szeretném a „Garencu“-ra. Saidába megyünk, onnan Lattaquié érintésével Istanbulba. A „Garencu“ igen jókarban levő teherhajó, ami elég ritkaság a román tengerészet egységeinél.

William Bolten elnyomta cigarettáját a hamutartón. Arca egyszerre zárkózott, elutasító kifejezést öltött.

— Sajnálom, teherhajóra nem szerződöm. Román teherhajóra meg különösen nem.

A táskája után nyúlt, Gálos azonban a karjára tette a kezét.

— Várjon még. El kell mondanom, hogy mi a háttere ennek a váratlan látogatásnak. Szükségem van egy erőskezű emberre, mert a „Garencu“ közeljár ahhoz, hogy csempészhajóvá váljon.

— Mit mond?

— Pontosan a tényt. Ez a környék, amit a tengerészet általában Levante-nak nevez, a csempészek paradicsoma. Kissé furcsa, de tény, hogy Kelet felé a nyugati gyárakban előállított ópium, heroin és kokain a cikk, keletről inkább szőnyeg és gyöngy érkezik.

William Bolten elhúzta a száját.

— A fegyverekről megfeledkezik — mondta gúnyosan, a tiszt karja azonban belekaszált a levegőbe.

— Téved. De nem ez a fontos. A „Garencu“ sohasem szállított csempészarut, legutóbb azonban megtudtam, hogy a parancsnokom, Nicolai Theodorescu, szóbaállt egyik legveszélyesebb csempészbanda fejével, akit Cholosnak hívnak. Természetesen tiltakoztam minden gyanús áru felvétele ellen s már-már úgy volt, hogy magam is otthagynom a hajót, amikor Theodorescu váratlanul eltűnt.

— Eltűnt?

— Pár órára csupán. Másnap megtalálták a holttestét a Drios egyik csatornájában. Állítólag alkoholmérgezés volt a halál oka. En azonban ugyanúgy bizalmatlan vagyok a hatósági vizsgálatl szemben, mint ahogyan azt sem hiszem, hogy Cholos lemondott a szállítás tervéről.

— Nem értem.

— Cholosnak olyan hajóra van szüksége, amely nem gyanús a partőrség előtt s a „Garen-

cu" már csak miattam is, pontosan megfelel ennek a célnak. Theodorescu halálával a hajó vezetése az én feladatom s az én megürült helyemre kellene ön. Nem szeretném ugyanis, ha útközben érne valami váratlan meglepetés.

— Honnan tudta, hogy egyáltalán élek?

Alexander Gálos nevetett.

— A nyilvántartóból. Onnan tudom azt is, hogy Baltimore-ban a kikötőőrség kötelékében szolgált s hogy a Transatlantic-trust megbízásából a „Sanitas" kórházhajót szállították Konstantinápolyba. Csak azt nem tudom, hogy viszszafele miért maradt el a többiektől.

William Bolten nevetett.

— Az értesülései elsőrendűek. A „Sanitas"-t a török kormány rendelte a Transatlanticnél s az ideiglenes személyzet egy csoportban utazott vissza. Én azonban úgy gondoltam, hogy ha már Európában vagyok, meglátogatom azt a földet, ahonnan apám kivándorolt. Sajnos, azonban a más hatóságok megtagadták a vízum kiadását.

A tengerésztiszt szeme kerekre nyílt.

— Apja magyar volt?

— No... inkább brassói szász, bár magyarnak vallotta magát.

— Akkor alighanem ez volt az oka a vízum megtagadásának — nevetett a tengerésztiszt. — Én tudom, mert én is brassói magyar vagyok.

— Ön brassói?

— Tetőtől talpig.

Bolten úgy ugrott fel, mintha rúgók lökték volna.

— Miért nem kezdte ezzel? Elfogadom a szerződési ajánlatot. A pénzről később is ráérünk beszélni; inkább Brassóról mondjon valamit.

Gálos a fejét csóválta.

— Saldáig bőven lesz rá időnk. Most azt szeretném, ha megnéznénk a hajót és megismerkedne a legénységgel. Holnap éjjel indulni akarok.

Bolten a grog után nyúlt.

— All right. Nem lesz panasza rám, captain. Ami pedig a csempészeket illeti, nem kell félnie: odaát alaposan kitanultam a mesterségüket.

Vidáman összenevettek a párolgó ital fölött.

2.

A tőmzsi és kissé hajlotthátú görög, a pireuszi partórség szolgálatos tisztje, hosszan szorongatta Bolten kezét.

— Minden a legnagyobb rendben van, gentleman. A szerződést tudomásul vettem s őszintén örülök, hogy önt, mr. Bolten, megismerhettem. Hej, ha nekünk ilyen nagyszerűen képzett tisztikarunk lehetne; négy év alatt egész Levantet megtisztíthatnánk a csempészekről.

William Bolten elhúzta a száját.

— Talán léptessék életbe a szesztilalmat; odaát is a gangsztervilág teremtetten meg a kifogástalan védekezést.

Elbácsúztak a görögtől és megindultak a mólon végig, a „Garencu“ állomáshelye felé. Gálos Sándor azonban félúton megállt.

— Menjen előre, Bolten. Nekem még dolgom van a raktárfelügyelőségénél. Amíg megérkezem, ismerkedjen meg a hajóval.

Bolten nevetett.

— Főlöszleges. A poggyászatot még délután átszállították s én megnéztem a legénységi ka-

bint, a parancsnoki hídat, meg a tisztikajütöt. Többre egyelőre nincs szükségem.

— Hm... és a legénység?

— Amennyire látom, szedett-vedett társaság, de erős kézzel kordában tartható. Talán csak egy van közöttük, akinek nem tetszik a képe. Az a Shendon, aki partra hozott bennünket.

Gálos elgondolkozva bólintott.

— En sem szívesen fogadtam fel, de Marseillesben két emberem megbetegedett, valaki feltétlenül kellett. Shendon egyébként honfitársa. Szintén amerikai.

— Lehet. Odaát is él néhány millió olyan ember, akivel nem fognék kezét.

A raktárházak hosszú sorához értek. Gálos befordult a sikátorok egyikébe, William Bolten pedig folytatta útját. A késői órában senki sem járt az elhagyatott helyen; a daruk mozdulatlanul nyújtogatták ég felé acélkarjaikat, a rakodókocsik némán sorakoztak a keskenyvágányú sínen s az épületek redőnyzárjai mögött szabályosan égtek a jelzőlámpák. A süket csendet csak a tenger hullámainak szabályos morajlása törte meg.

Bolten egykedvűen lépkedett a fűszer- és tengerszagú macskaköveken, amikor váratlanul szaladó lépések dobogása ütötte meg a fülét. Könnyű zaj volt és feltűnően gyors s mielőtt Bolten körülnézhetett volna, már fel is tűnt az éjszakai járókelő. Fiatal lány volt, karesú és magas. Sötét haja ziláltan röpködött arca körül s amint egyik lámpa fénykörébe ért, látni lehetett, hogy időnként rémülten hátratekint.

A tengerész meggyorsította a lépéseit; néhány ugrással elérte azt a helyet, ahonnan a lány

visszafordult, a menekülőt azonban addig elnyelte a sikátorok egyike. Bolten bosszankodva nézett körül; a szaladó lépések zaja váratlanul abbamaradt, anélkül, hogy az ellenkező oldalon az üldöző felbukkant volna. Bolten lehajolt; apró papírköteg hevert a lábánál, amit alkalmasint a szaladó lány veszíthetett el. Felemelte és kibontotta. Azután kelletlenül elfütyentette magát: a csomagban bankjegyek voltak, jó néhány száz drachma értékben.

— Tolvaj lett volna? — dörmögte magában a tengerész, miközben lassú léptekkel továbbandukolt a hajó felé.

Tanácestalan volt; nem tudta, merre keresse a lányt, az idő viszont sürgetett. Végül is vállat vont és zsebetette a pénzesomagot; majd alkalomadtán elküldi a kikötőparancsnokságnak a jogos tulajdonosa ott átveheti.

A „Garencu“ félmérföldnyire horgonyzott a mólótól az öböl vizén. A hajó teste lomhán és mozdulatlanul pihent, csupán élesen tükröződő jelzőlámpái mutatták, hogy fedélzetén szabályszerűen váltják a szolgálatot. Bolten megállt a hajóval szemben és zsebébe nyúlt, hogy sípjelzéssel csónakot kérjen; de még elő sem vette a sípot, amikor a móló mohos kőcockái mögül váratlanul két alak bukkant fel előtte. Egyikük sapkájához emelte kezét.

— Good evening, mr. Bolten. Kár a fáradságért, itt a csónak.

Bolten homloka összeráncolódott.

— Sheldon... Ki engedte meg, hogy partraszállj?

A matróz nyelt.

— A... másodkormányos. Ezzel az emberrel kellett találkoznom.

— Ugy...

Bolten szeme a másik fickóra villant. Idősebb ember volt, alacsony és köpcös. Olajbarna arcából merész sasorr ugrott elő, szemei alattomos alázattal pislogtak.

— Te mit keresel itt?

— Téged, uram... — hajlongott a levantei. — Üzenetet hoztam.

— Nekem? Kitől?

— Cholostól, aki beszélni szeretne veled. Azért küldött, hogy hozzávezesselek.

Bolten homloka összeráncolódott.

— Nem ismerem Cholost és nem is akarom megismerni. Mondd meg neki, hogy ez a választom.

Elfordult s karia mozdulattal Shendon felé intett.

— A csónakot.

Beugrott az imbolygó járműbe és maga ült az evező mellé. A kikötő olajos vizén gyorsan siklottak a „Gar-ncu“ jelzőlámpái felé.

MASODIK FEJEZET

A „Gar-ncu“ elindul

1.

William Bolten másnap este ismét partralépett. Amint a csónak kikötött, fűrgé mozdulattal ugrott partra s gyors léptekkel haladt végig a

móló hosszán. Előtte, a fekete sziklák alatt, békésen aludtak Pireusz lapostetejű házai s az uccák sorát csak nagy távolságokban világította meg egy-egy félsötétségre állított gázlámpa keskeny fényköre. Kint a tengeren is alvó hajók jelzőlámpái imbolyogtak a hullámok fölött s Bolten még hallotta, amint a csónak szabályos evező-csapásokkal visszaindult a hajó felé.

Összeborzongott vastag gyapjuszvetterében; Athén felől hideg északi szél süvített le a partra s ott, ahol a móló már végetért, a hullámok vad és kavargó táncot jártak a csipkésszélű szirtek között.

A sikátorban sárga fény izzott fel egyik ajtó fölött s a párás üveg túlsó oldalán duhaj matrónák hangzottak. Bolten körülnézett. Senki sem volt a közelében s a sikátor túlságosan távol volt minden lehetőségétől a segítségnek; de most már végére akart járni a dolognak. Kiegyenesedett; huszonnyolc éves korában, közel évtizedes világcsavargás után és revolverrel a matrózzubbonyában csak nem fog megijedni Pireusz matrózseső-eselékének részeg gajdolásától. Futó pillantást vetett karórája világító számlapjára; sietnie kellett, nehogy a „Garencu“ elinduljon nélküle. Lenyomta a kilincset.

Gőz és füst csapott az arcába, keserű sör és a görög bor émelyítő szaga fogta körül. Az alacsony, petróleumlámpával világított terem zsúfolva volt. Bolten megismert néhány konstanzai román matrózt, angol szó csapott a fülébe, a legnépesebb társaság azonban a dalmáttal kevert görög nyelven énekelt. A lámpa fénye vad és sötét arcokra hullt: jaffai arabok, görögök, albá-

nok, sőt tunisziak és néger keveréknépség alkotta a közönség nagyobb felét: közöttük az angolok, románok és spanyolok még a legmegbízhatóbbnak látszottak.

A söntés mögül szélesvállú, kissé már poho-sodó, barnaképű ember kacázott feléje. Egyik lábát jellegzetesen húzta maga után. Amikor megállt a tengerész előtt, sunyi képén furesa vigyorgás fénylett.

— Örülök, hogy eljött, mr. Bolten.

A tengerész megvetően végignézett rajta.

— Shendon azt mondja, hogy valami amerikai fickó van nálad. Állítólag segítséget kér.

A levantei bólintott és a belső, kisebb szoba felé indult.

— Üljön le itt. Whiskyt akar, vagy inkább rumot?

— Egyiket sem. A hajóm félóra múlva indul. Mondd meg, merre van az a segítségre szoruló amerikai?

— Itt, nálam.

— Hol? Látni akarom.

— Akkor nézzen a tükörbe. Ön az.

Bolten elmosolyodott. Amikor elszánta magát erre a kirándulásra, számított rá, hogy törbeccsalják; ilyen ostoba játékot azonban még a görögöktől sem várt. Felnézett a levanteira.

— Megbolondultál?

A kocsmáros megrázta a fejét. Arca komoly maradt.

— Hallgasson rám, mr. Bolten. Cholos tegnap üzent önnek.

— En is neki — vont vállat Bolten. — Kvittek vagyunk.

A levantei hangja megerősödött.

— Nem hiszem. Cholost nem lehet kurta üzenettel elintézni. A hatalma Jaffától Gibraltárig terjed.

— Én pedig nem állok szóba vele. Ha egyszer a kezem közé kerül, egyszerűen átadom a hatóságnak.

— Ön csak egyetlen útra szerződött a „Garencu“-ra; de ezen az egyetlen úton is vagyont kereshet, ha az okosabb eszére hallgat.

— Arra hallgatok. S ha ez volt minden mondanivalód...

Felállt, hogy az ajtó felé induljon, a levantei azonban elébe került. Hangja fenyegetőre változott.

— Könnyelműség Levanteban így beszélni. Ez nem Amerika. Ha ismerné Cholost, tudná, hogy a rakomány, amit a „Garencu“-nak szánt, a „Garencu“ fedélzetén fogja megtenni az utat.

Bolton felnevetett.

— Amíg én ott leszek, aligha.

— Akkor hát ön fog hiányozni, nem az áru.

A kocsmáros hangja szinte csattant. Bolton felkapta rá a fejét; mindeddig nem sok jelentőséget tulajdonított a látogatásnak; azt hitte, hogy emberismerete és öklei segítségével könnyen átverekszi magát az esetleges csapdán; a levantei hangja azonban gondosan megszervezett és tudatosan irányított manőverre vallott.

Most már jobb szeretett volna kívül lenni az ajtón. Kissé kíméletlenül félrehárította a levanteit és megindult a másik terem felé. A kocsmáros nem ellenkezett. Dörmögött valamit és megindult Bolton után; amikor azonban a söntéspult-

hoz ért, hirtelen szája elé kapta a kezét és éleset füttyentett. Bolten akkor már a halálos veszély tudatával és villámgyorsan ugrott az ajtó felé, de hirtelen a nyakán termett egy mocskos, pálinkaszagú alak. A váratlan támadástól kissé megtántorodott s ez a késedelem elég volt arra, hogy egész gyűrű képződjön körülötte.

Vad erővel szétesapott közöttük, arra azonban, hogy revolvért rántson, már nem maradt ideje. Nyakán támadóival tett ugyan még néhány lépést az ajtó felé, de akkor már az ütések zápora valósággal elborította. Mintha mély, szikrázó kráter nyílt volna meg előtte, tüzes lángok borítottak el mindent a szemei előtt. Érezte, hogy meleg vér esordul végig az arcán, azután fekete és mozdulatlan eszméletlenségbe zuhant.

2.

Amikor magához tért, fából épített fészer gerendáit pillantotta meg a feje fölött. Szénafélén hevert, csuklóit azonban tengeri fűből font durva és szívós kötél szorította össze. Félrefordította a fejét s akkor lámpa fénye vágott a szemébe. A fényforrás mögött néhány alak körvanalait pillantotta meg. Mozdulatára az alakok egyike előre lépett. Bolten megismerte: a kocsmáros volt, aki gúnyos vigyorgással hajolt a fogoly fölé.

— Nos, fickó, jobb így?

Bolten felkönyökölt. Tekintete olyan vészesen villant, hogy a levantei önkéntelenül hátrálni kezdett.

— Mit karasz tőlem?

A másik nevetett. Leült a fogoly mellé egy ládadarabra.

— Most már semmit sem akarok. A „Gareneu“ azóta felszedte horgonyait s ha igaz, befordult a nagy lagunába.

Bolten teste riadtan feszült meg a szívós kötelek között. Csak most jutott eszébe, hogy a hajón, Shendont kivéve, senki sem tudott a távozásáról. Akkor még azt hitte, hogy percekben belül visszatérhet. A kocsmáros egykedvűen nézte a fogoly erőlködését.

— Csak erőlködj, úgy sem érsz vele semmit. Ha majd biztosak leszünk benne, hogy a „Gareneu“-t elnyelte az éjszaka, te is elkerülsz innen. Ismered a görög halászok kényelmetlen és ósdi bárkáit? Nos, egy ilyen csónak majd átvisz valamelyik jó távoli szigetre; mire onnan előkerülsz, a tengerészeti hatóságoknál már régen mint szökevény leszél nyilvántartva.

— Gazember...

— Így is felfoghatod, pedig nem történt más, csak annyi, hogy Cholos választ adott a makacságodra. S ha éppen tudni akarod, az „áru“ javában úszik célja felé a „Gareneu“ fedélzetén.

Mégegyszer belevigyorgott a fogoly arcába, azután felállt és emberei kíséretében eltávozott.

Bolten tehetetlen haragjában összeicsikorduló fogakkal dőlt hátra a szénában. Ezt akkor sem csinálhatta volna ügyetlenebbül, ha életében először kerül szembe csempészekkel. S a kocsmáros szavai ebben a pillanatban nagyon is valószínűnek látszottak. Gálos kapitány néhány óra múlva keresni kezdi s ha nem jelentkezik, kénytelen lesz jelenteni az eltűnését; ha pedig az eltűnt várat-

lanul előkerül, könnyen szökevénnyé minősíthetik. S akkor fuccs a tengerészkarriérnek Pireusz-tól San Franciskoig mindenütt.

Összeszedte minden erejét és nagy kinnal felült.

3.

A fészter nyitott oldalán keresztül kiláthatott a szárazföld felé, amerre Athén gyér fényei világítottak a Lükabettosz és az Akropolis sötéten meredő sziklakolosszusai alatt. Boltennek abban a pillanatban kevés érzéke volt a tagadhatatlanul érdekes látvány szemlélésére; figyelmét sokkal inkább lekötötte a fészter egyik oszlopa, amely durván ácsolt, négyszögletes gerenda képében alig volt tőle másfél ölnyire. Térde és könyöke segítségével nagy kinnal a gerenda mellé dolgozta magát, azután el kezdte a csuklóit szorító kötelet a gerenda szélén fűrészelni.

Csunya és fájdalmas munka volt; hol a kötél, hol a bőre fűrészelődött s mire hosszas vergődés után sikerült kötelékeit meglazítania, ökleiről már vastag sugárban csurgott a vér. Bolten azonban alig érzett fájdalmat; amint kezeit felszabadította, percek alatt eloldotta a lábait tartó zsineget is és megindult az udvart kerítő magas palánk felé. Útközben bosszankodva állapította meg, hogy revolverét, tárcáját és igazoló iratait elszedték tőle; ezzel azonban most nem ért rá törődni.

Átlendült a kerítésen és a keskeny síkátorok útvesztőin keresztül futva indult el a kikötő felé. Lihegve és bosszankodva torpant meg a móló kőköckáin: a „Garencu” lámpái eltűntek, a hajó tehát már felvonta horgonyát és valóban nekivá-

gott a lagúna sötéten hömpölygő víztömegének. Vállat vont. Ő maga is tudta, hogy Gálos Sándor hajnalra akarta elérni és alkonyatra lehetőleg el is hagyni a veszélyes szirtvidéket.

Tanácestalanul ödöngve fordult vissza. Harag és bosszúvágy égett benne, de még ezeken a személyes érzéseken túl is egyre fokozódó nyugtalansággal gondolt arra, hogy mi lesz, ha Gálos felfedezi első tisztjének ostoba és értelmetlen eltűnését. Gálos alkalmasint arra gondol, hogy megbánta adott szavát és igazi amerikai módszerrel egyszerűen megszökött a vállalt feladat teljesítése elől.

Ökle haragosan belekaszált a levegőbe. Nincs más mód, utól kell érnie a „Garencu“-t, de hogyan?

Észre sem vette, hogy céltalan ödöngése közben elhagyta a mólót és a kopár part keskeny ösvényén ballagott tovább a formátlan és feketének látszó sziklák között. Nem is sejtette, hogy ösztönös lépései mégis csak a „Garencu“ fedélzetére és új, veszélyes kalandok felé vezetnek.

HARMADIK FEJEZET

Váratlan hajsza

1.

Messze kint járt már a kikötőn túl s a vidék egyre vadabbá vált körülötte. A partvonal élesen hajlott s a fjordszerű öböl túlsó partján a halászfalu kikötőjének árbocerdeje látszott. A sötéten

■ Forster György: Csempészhajó

csillogó víz hullámai között, mintha jelzőbóják lettek volna, egy-egy sötétebb folt látszott: sziklák, amelyek Pireusz halászkikötőjét járhatatlanná teszik a nagyobb hajók számára s amelyek még a halászbárkának is örökös, rettegett veszedelmet jelentenek.

Bolten mélyen elgondolkozva bandukolt, amikor a halászfalu felől hirtelen reflektorfény hasított át az éjszakát és motorok ütemes dübörgése hangzott fel. A halászbárkák közül néhány őrnaszád bukkant elő s széles félkörbe fejlődve vad iramban vágattak a vizen egyenesen a tengerész felé. Bolten nem csodálkozott túlságosan a dologon; tudta, hogy a partórség időnként a világ minden táján váratlan razziákat rendez a csempészek és kikötői tolvajok ellen; arra azonban, ami történt, még álmában sem gondolt volna. A keskeny öböl vize percek alatt elmaradt a naszádok mögött s Bolten látta, amint a sötétegyenruhás legények derékig vízben kapaszkodnak fölfelé a parti sziklák között.

Ugyanekkor a falu irányából egy alak rohant végig az ösvényen s alig húsz-harminc ölnyire Boltentől hirtelen eltűnt a szirtek között. A partörök széles láncba fejlődve kutatták át a környéket s reflektoruknak fénye hamarosan Boltent is elérte. A tengerész nyugodtan állva maradt, míg egyik olajképű fickó vállon nem ragadta.

— Hé, ki vagy?...

A kérdés durván csattant, de még mielőtt Bolten válaszolhatott volna, a kéz szorítása hirtelen megenyhült s egy felvillanó kézilámpa fénykörében a partórség ügyeletes tisztjének vonásai bukkantak fel.

— Mr. Bolten... jó estét. Miért nem mondta, hogy maga az?

A tengerész vállat vont. Válaszra már nem is maradt ideje, mert a tiszt továbbment s a lánc rajvonalszerű hullámát csakhamar elnyelte a sötétség. Pár perc múlva azt is látni lehetett, amint az öböl túlsó partján naszádjaikba szálltak.

Bolten — inkább csak megszokásból, mint érdeklődésből — arrafelé ment, ahol a menekülő alak megbujt. Szinte keresés nélkül bukkant rá; keskeny mélyedésben ült s kezében hosszúpengéjű, éles dalmát kést szorongatott. Amikor a tengerészt észrevette, szempillantás alatt talpon termett.

— Mit akarsz?

Bolten mosolygott.

— Ezt inkább én kérdezhetném tőled — válaszolt olaszul. — Egyébként kibujhatsz, az őrség már elment. Egyelőre megmenekültél.

A hosszú fickó megkönnyebbülve nyújtózkodott.

— Akkor nincs baj.

— Feltéve, ha én el nem foglak és át nem adlak nekik.

A másiknak felszikkasztott a szeme.

— Próbáld meg! — sziszegte fenyegetően.

2.

Bolten csendesen bólintott, azután anélkül, hogy helyéről elmozdult volna, előrenyúlt és vilámgyors, kíméletlen erejű szorítással megragadta a toprongyos fickó csuklóját. A szikár ember felnyögött a fájdalomtól, Bolten pedig

csendes elégtétellel tette zsebre a kést. Most már volt fegyvere — előre nem látható esetekre.

— Így ni — dörmögte, — most talán elhiszed, hogy nem beszélek a levegőbe.

A görög olyan villámló tekintettel nézett rá, hogy pillanatig azt hitte: a torkának ugrik, de azután elfordult és bosszúsan dünnyögte:

— Menj a pokolba. Semmi dolgunk egymással.

— Azt majd én mondom meg. Nagyon ismerős az ábrázatod, mintha már láttalak volna ma. Nem a Cholos bandájához tartozol?

Bolten csendesen beszélt, a szemét azonban a sötétkék éjszaka ellenére is alaposan kinyitotta. Figyelmét nem kerülte el, hogy a fickó olajbarna képe a Cholos név említésére hamuszürkévé változott. A hangja azonban — ha lehet, — még ellenségesebbé vált.

— Halász vagyok és sohasem hallottam Cholos nevét.

— Hm... miért menekültél a partőrök elől?...

— Verekedés miatt. Menekülnöm kell. Túl az öblön, a sziklák között vár a hajóm.

Kinyújtott karja kelet felé mutatott, Pireusznak arra a vidékére, amit a parti hatóságok viharsaroknak neveztek el maguk között. Boltennek fogalma sem volt a névről, de könnyen el tudta képzelni, hogy a sziklás, zeg-zugos partvonalú tengerrészt messze elkerülik a hajók és hogy arra még az őrnaszádok sem mozoghatnak biztonságban. A hajó említése azonban furesza és vakmerő gondolatot ébresztett benne.

Hirtelen parancsolóvá vált a hangja.

— Verekedésért nem mozgósították volna érted a partőrség felét. Csempész vagy...

— Semmi közöd hozzá.

Bolten előrelépett.

— Semmi közöm hozzá. De a hajódra csak akkor jutsz el, ha engem is magaddal viszel.

A fickó elvigyorodott. A szeme sarkából végigmérte az amerikaiat.

— Talán a te lábad alatt is forró a talaj?

— Semmi közöd hozzá. Pireuszból ma éjjel elindult egy hajó, azt akarom utólélni.

— Gőzhajót vitorlással?

— A „Garencu“ amint elhagyja az öblöt, letér a rendes hajóútra. A szigetek lagúnái között tehát vitorlával is eléje kerülhetünk.

— Vagy eléje, vagy a pokolba. Ilyenkor télen viharos a tenger.

Bolten vállat vont.

— A börtöncella viszont dohos. Válassz!

A fickó néhány pillanatig hümmögve topogott; alkalmasint a menekülés lehetőségeit latolgatta, de amint a tengerész vállas alakjára nézett, kedvetlenül vállat vont.

— Nos, nem bánom. Nekem elvégre mindegy, hogy merre megyek.

Előre indult a keskeny ösvényen, de nem-sokára letért az útról és nekivágott a kopár, itt-ott olaj- és rügyező mandulafákkal beültetett sziklareneteknek. Csaknem teljesen megkerülték az öblöt és a másik oldalon, a magas, hullámosta parton, csaknem szemben a visszanező Akropolisszal, az ismeretlen ember megállt. Lassan már pirkadni kezdett s a sötétlila vizen, talán két puskalövés távolságra a parttól, egy naszád karsú teste himbálódzott. A hajó felig szirtek között rejtőzött, úgyhogy az öböl felől még távcsővel sem lehetett volna felfedezni.

A csempész Boltenhez fordult.

— Tudsz úszni?...

A tengerész meghökkent.

— Csak nem úszva akarsz a hajóra menni?

— Miért? — nevetett gúnyosan a fickó. — Talán azt vártad, hogy fehér ruhás lányok lámpiónos gondolán visznek?

Választ sem várva, ledobta ruháit és beleereszkedett a metszően hideg vízbe. Széles, nyugodt tempókkal kezdett úszni és a fejére kötött ruhásesomaggal úgy festett, mint valami groteszk, képzeletbeli szörny. Boltennek akarva-akaratlanul utánoznia kellett a példát; dideregve úszott s valósággal csontig átfagyott, amikor végre felkapaszkodtak az alacsony fedélzetre. Néhány rosszképű fickó ment eléjük pokrócokkal és biztatóan súlyos rumosüveggel. Egyikük az érkezőkhöz fordult.

— Vendéget is hoztál, Tiide?

A másik morgott.

— Hozta az ördög; magától jött. Mi van Dianával?

— Megérkezett — bölintott a matróz, — de még a kajütben van. Alszik.

A Tiidenek szólított férfi szeme Boltenre villant.

— Ez a fickó a „Gareneu“-t akarja utólélni. Megígérttem neki, hogy átsegítjük a szirtek között.

Hangsúlytalanul ejtette ki a szavakat, az ígéret hatása azonban akkor sem lehetett volna nagyobb, ha bomba robban a naszád közelében. A két ember először Tiidere bámult, aztán Boltent nézték meg, mint valami csodát. Végül is vigyorgni kezdtek.

— A „Gareneu“-ra akarsz menni? — kérdezte az egyik. — És pont a Naxos fedélzetéről?...

Bolten vállat vont.

— Ha Naxosnak hívják ezt az ócska teknőt, akkor igen.

Szó nélkül sarkonfordultak és megindultak a kormányfülke felé. Egyikük azonban visszadörmögött.

— Nehéz dolog lesz, uram. Körülbelül olyasmi, mintha magad akarnál felhúzni egy megrakott szekeret az Akropolisra.

Bolten vállat vont. Egyelőre szilárd talajt érzett a lábai alatt s minden reménye megvolt rá, hogy sikerül utólélnie a „Gareneu“-t; s abban a pillanatban azt hitte, hogy többet nem kívánhat a sorstól.

Felöltözött és örömmel állapította meg, hogy ruhái aránylag szárazak maradtak az erős hullámvész ellenére is. A fedélzeten két másik matróz bukkant fel; látszott, hogy a Naxos indulni készül.

A tengerész körülnézett a hajón s csodálkozva állapította meg, hogy a karesú, de rozzantnak látszó alkotmány kitűnő segédmotorral van felszerelve, tehát nem tévedett: a Naxos valóban csempészhajó, egyike azoknak a könnyű naszádoknak, amelyek hihetetlen távolságokat bekalandoznak a görög partok mentén, sőt, ha a szükség úgy kívánja, nekivágnak a nyílt tengernek is.

Bár a szél észak felől fújt, nem feszítettek vitorlát, hanem kis idő múlva dolgozni kezdett a motor és a naszád magasra emelkedő orral siklani kezdett simán, mint a szánkó. Még szürkület volt s szabály szerint égniök kellett volna a jelzőlámpáknak, erre azonban senki sem gondolt a

fedélzeten. Bolten azzal a gondolattal indult a kormányfülke felé, hogy éppen a legjobb helyre csöppent: innen még könnyebben eltüntethették, mint a pireuszi kocsmá udvaráról.

Eppen felemelte a kezét, hogy belökje az ajtót, amikor a kajüt felől könnyüléptű, karcsú és fekete leányalak tűnt fel. Vidáman sietett végig a fedélzeten, de amint Boltent megpillantotta, kis sikoltással visszatorpant. A tengerész is azonnal ráismert: ugyanaz a lány volt, aki előző este valaki elől menekült a pireuszi kikötőben. Gondolkodás nélkül melléje lépett.

— Hallo, Miss... tegnap este annyira sietett, hogy elvesztett egy halom pénzt. Remélem, nem sajnálja?

— De igen — rebbent meg a lány. — Talán maga találta meg?

— Pontosan úgy volt. Közben azonban tölem is elvették.

A lány vidám arca elkomorodott. Csúfondáros grimaszt vágott a tengerész felé.

— Mondja inkább, hogy semmi kedve visszaadni — csattant a hangja s hirtelen eltűnt a kormányfülke ajtaja mögött. Villámgyors mozdulattal becsapta az ajtót az utánalépő Bolten orra előtt.

NEGYEDIK FEJEZET

A csempészhajón

1.

A rum, amit megérkezésekor kapott, egyelőre még melegített, de könnyű volt kiszámítani, hogy

a fagyos szélben kész tüdőgyulladásnak teszi ki magát a fedélzeten. Bolten azonban egyelőre még nem akart összetűzni vendéglátóival s ezért végighevert a legkevésbé széljárta helyen a kajüt fala mellett. Az izgalmas és fárasztó éjszaka után kissé elszunnyadt s ebből a különös és zavart kábultságból éles hangok riasztották fel. Akkor már egészen kivilágosodott, az árbocok azonban még mindig csupaszon, vitorlák nélkül imbolyogtak a hullámverésben alkalmasint azért, hogy az őrhajók nehezebben fedezhessék fel őket.

Az éles hangok a kabinból jöttek; odabent hangos beszélgetés folyt s a jelek után ítélve sűrűn foroghatott a rumospalack is.

— Akkor hát minden rendben van... — dörögte egy mély férfihang, — csak azt sajnálom, hogy nem láthattam Cholos mérges képét, amikor megtudta, hogy a pénze elveszett.

— Azért a látványért magam is fizettem volna néhány drachmát — mondta rá egy másik, akiben Bolten Tiiden hangjára ismert. — Most azonban arra feleljetek, mit kezdjünk ezzel az átkozott fickóval.

Bolten nagyot nyelt. Nem volt nehéz kitalálni, hogy az átkozott fickó csak ő maga lehet s ezért — szokása ellenére — mozdulatlanul hallgatózott tovább. Az előbbi hang, amely alkalmasint az első matrózé lehetett, pillanatnyi késedelem nélkül megadta a választ.

— Legjobb lesz, ha belepottyantják valahol a tengerbe. Kemény legénynek látszik s csak bajt okozhat.

— És ha keresni fogják?

— Ostobák vagytok — a hang után ítélve most ismét Tiide beszélt — az ördög sem fogja keresni, sőt... Hidenosz kocsmájában hallottam, amikor arról beszéltek, hogy a „Garencu“ első tisztjét el kell csendesíteni. Akármilyen legyenek, ha nem ez a flekó az első tiszt.

— Na és?

Kurta nevetés volt a válasz.

— Ami Cholosnak árt, az nekünk csak hasznukra válhat. Ha vízbe tudnánk fojtani úgy, hogy a gyanú rájuk terelődjön, egyszer s mindenkorra megszabadulnánk az egész bandától.

Bolten dícséretére legyen mondva, a karja sem rándult meg a kellemetlen szavak hallatán. Revolvere ugyan nem volt, Tiide kése azonban nála maradt s mintán a naszád legénysége aligha állhatott négy-öt embernél többől, a harc rájuk nézve sem volt veszélytelen.

Hosszú esztendőök kóborlásai alatt William Bolten kitűnően megtanulta a verekedés, késelés, sőt revolverharc minden fogását s volt eset, amikor egymaga négy-hat főnyi részeg matróztársaságot is megszalasztott. A dolognak ez a része tehát kevésbé aggasztotta, mint a „Garencu“ sorsa, amely a parancsnok tudta nélkül igen kellemetlen helyzetbe kerülhetett. És Bolten úgy érezte, hogy Gáloson segíteni nem csak bajtársi, hanem csaknem testvéri kötelessége.

A beszélgetésből mindenestre megtudta azt, hogy Tiide valami módon megcsalta Cholost, bár lehet, hogy csak valami kölesönt fizetett vissza neki; de valamennyien tudták, hogy a „Garencu“ tiltott csempészárut szállít s nem volt nehéz kiszámítani, hogy a két veszekedő banda között leg-

könnyebben a gyanutlan harmadik fizethet rá az üzletre.

2.

Elgondolkozva emelkedett fel helyéről s a következő pillanatban megakadt a szeme néhány világosszürke ponton, amelyek északon, a látóhatár peremén bukdácsoltak a vizen. A tengernek ezen a szirtes, veszélyes szakaszán hajójátról szó sem lehetett; a pontok tehát csak naszádok lehettek, vagy tehetetlenül vergődő halászbárkák. Bolten azonban nem emlékezett arra, hogy útközben valami járóművel találkoztak volna s egyszerre melege lett. Az adott körülmények között nehezen tudott volna számot adni arról, hogy miképpen jutott egy csempészhajó fedélzetére. Ügyeinek pillanatnyi állásában különben sem kívánt semmiféle hatósággal összekerülni; a „Garencu“-t akarta megtalálni s ezért ajánlatosnak látszott, hogy segítsen a csempészeknek elkerülni a nem kívánatos találkozást. Az ügy ettől függetlenül is alkalmasnak látszott arra, hogy kissé móresre tanítsa vendéglátóit; gondolkodás nélkül megkerülte tehát a kajütöt és berúgta az alacsony ajtót.

A kajütben hárman ültek a padlóhoz erősített asztal mellett: Tiide és két vadképű cimborája. Bolten kedélyes nyugalommal köszönt rájuk.

— Jó reggelt. Hallom, éppen rólam beszéltetek.

Megállt az ajtó mellett. Egyik matróz felkelt és jelentős mozdulattal nyúlt a kése után.

— Mit hallottál?

Bolten mozdulatlan maradt. Láttá, hogy Tiide arcán kíváncsiság villan: alkalmasint még egyszer

szerette volna látni azt a mozdulatot, amely pár óra előtt őt magát is megszabadította matróz-késétől.

A matróz fenyegetően közeledett:

— A magunk dolgát később is megbeszélhetjük — válaszolt kitérően. — Egyelőre arra akarlak figyelmeztetni benneteket, hogy észak felől két naszád vágtat utánunk.

Ha bombát dobott volna közéjük, szavainak akkor sem lehetett volna váratlanabb hatása. A három csempész elszürkült arccal meredt egymásra. Elsőül Tiidennek jött meg a hangja.

— Mit beszélsz? — kérdezte szederjessé váló arccal.

Bolten vállat vont.

— Jól hallottátok. És hogy most figyelmeztetek benneteket, köszönjétek annak, hogy magam sem akarok a hatóságok kezére jutni.

Szavaira senki sem felelt. Tiide sietve mászott ki a fedélzetre és két társa szinte a sarkába lépve követte.

A két apró pont az északi szemhatáron időközben észrevehetően megnövekedett; kétségtelennek látszott, hogy azóta már ők is észrevették a Naxost, mert futásuk iránya megváltozott. Nekik sem volt vitorlájuk, hajóik belsejében azonban kitűnő motorok dolgozhattak, mert a két járómű valósággal falta a mérőföldeket. Félóra múlva már olyan közel jutottak, hogy oromzatuk és építésük szabad szemmel is kivihetővé vált.

Tiide a fogait csikorgatta.

— Cholos csempésznaszádjai, ismerem őket. Rövidesen a nyakunkon lesznek.

ÖTÖDIK FEJEZET

Küzdelem a szirtek között.

1.

A tenger rövid, szabályos hullámokat vetett és ez a mozgás rendkívül kellemetlenül hatott az árbc magasságában, ahová Bolten felkúszott. A vékony, de erős cédrusfarúd kissé meggörbült Bolten testének súlya alatt s huszonöt-harmincfokos kilengésekkel táncolt a fedélzet és a víz között. Elöl, jobboldalt haragos fehér tajtékot túrt a víz s a hullámszás mögöl időnként előcsillant néhány szikla fénylő és világosbarna teste. Bolten pár lengő karintéssel a zátony irányába kormányozta a naszádot, azután szemügyre vette a két közeledő hajót.

Mind a kettő fedélzetén élénk mozgás nyüzsgött. A hajók jóval nagyobbak voltak a Naxosnál, fürgeségük azonban semmivel sem maradt mögötte. Magasra emelkedő orral hasították a vizet s amikor a Naxos közelébe értek, kissé eltávolodtak egymástól, hogy közrefoghassák a menekülő naszádot. Bolten tudta, hogy minden az ő ügyességén, vagy talán inkább szerencsésén múlik.

A motor teljes fordulatszámmal dübörgött alatta s látta, amint a három matróz revolverrel a kezében fedezéket keres a kormánykajüt mögött. Később Diana is feltűnt; kezében kurtacsövű ismétlőfegyvert tartott és félelem nélkül kuporodott le egy kötélesomó védelmében. Tiide és a negyedik matróz a kormányfülkében, illetve a motorházban tartózkodtak. Az utolsó ember

pedig a kajüt ajtajában megszegett nyakkal meredt felfelé, hogy Bolten jelzéseit idejében továbbíthassa.

A két naszád már alig negyed mérföld távolságban vágatott a Naxos mögött. Bolten kissé jobbra kormányozta a Naxost s ezzel elérte, hogy a jobbboldali naszád lényegesen közelebb került hozzájuk.

Ebben a pillanatban fehér vattacsomók villantak fel az üldöző hajók fedélzetén s nyomukban kattogva forgácsolódtak szét a lakókajüt deszkadarabjai.

— Magasan veszik a célt... — mormogta Bolten s lassúbb iramot intett a matróz felé.

Odalent már Tiide legényei is lőttek. A tengerész füle mellett éles süvítéssel cserdült el néhány golyó. Bolten a fogát szívtá: hamar észrevették s úgy látszott, hogy értenek a célzásához is. Sietnie kellett, ha nem akarta szitává lövetni magát.

A három hajó már egy vonalba került a zátony fehéren tajtékzó vizével. Leintett és a gép ismét teljes fordulatszámmal kezdett dolgozni. A módból, ahogyan parancsait teljesítették, Bolten észrevette, hogy Tiide már felismerte szándékát, az egyedüli módot arra, hogy megmeneküljenek.

2.

Bolten előrehajolt. Teste szinte kinyúlt a víz fölé, amint hatalmas ívben meglendítette karját. A Naxos törzse meglódult, szinte minden eresztékében megreccsent a magasra emelkedő orral, széles körben nyílegyenesen nekifordult a vesze-

delmesen közeljáró naszádnak. Az árboe mélyen meghajolt s a lendület majdnem kirepítette helyéről a tengerészt; de Boltennek még így, a golyók füttyülése és a táncoló tenger vad és kavargó hullámai fölött is el kellett ismernie, hogy Tiide kitűnő hajós; ezt a fordulatot maga Bolten sem tudta volna különben megcsinálni.

Az eredmény azonban tüstént megmutatkozott. A lövöldözés ugyan mindkét részről megélénkült, de az üldöző naszád megtorpant és remülten tért ki a rárohanó Naxos elől. Csak arra gondolhattak, amiért az egész terv megszületett: azt hitték, hogy a gyengébb üldözőtt a végső kétségbeesés elszántságával nekirohan az üldözőknek, hogy önmagukkal együtt őket is a hullám-sírba temessék.

A helyzet ebben a pillanatban az volt, hogy a Naxos rézsutosan visszafelé vágatott, az üldöző naszád pedig kétségbeesett, merész fordulattal egyenesen nekirohant a tájtékozó zátonynak. A harmadik hajó, mintha csak látta volna társa veszedelmét, feladta a harcot és a zátonysor másik oldalára került.

A következő pillanatban bekövetkezett az, amire Bolten számított. Cholosék naszádjá szírtre futott; látszott magasra emelkedő orra, amint zökkenve megállt, látszottak a hanyattvágódó emberek, hogy pár másodperccel később mindent elföldjön a hullámok tomboló kavargása.

Bolten ismét intett s a Naxos befejezte a manővert; most ismét a régi irányban haladt és vadul dübörgő mótorral, harsányan fúrta bele magát a szemközt érkező hullámokba.

A zátonyra futott csempésznaszád úgy állt a hullámvölgyben, hogy hátsó része csaknem a pe-

reméig süllyedt; látnivaló volt, hogy órák alatt összetörik és elsüllyed, ha rövidesen vontatókötélre nem veszik. Alighanem belátták ezt a másik naszádon is, mert a hajó feladta a küzdelmet, hogy társa segítségére siethessen.

William Bolten lekúszott az árbocról és megállt a kormánykajüt ajtajában. Az izgalomnak ebben a túlfűtött hangulatában a tengerészet nemzetközi nyelvén szólt oda Tiide-nek.

— All right, Tiide... ez jó munka volt.

— All right... — dörmögte vissza a másik és elengedte a kormánykereket. Odalépett a tengerésztiszthez. — Derék fickó vagy. Ha akarod, a jövőben dolgozhatunk együtt.

Bolten gúnyosan elhúzta a száját.

— Nem hiszem, hogy erre sor kerülhetne. Gazfickókkal sohasem dolgozom együtt.

Tiide nagyot nyelt és a társai felé fordult. Azoknak a szemén látszott a csodálkozás: nem igen értették, hogy ennyi gorombaság után Tiide még mindig nem rántott kést. Egyikük, a legvállasabb és legerősebb, lassan megmozdult és Boltenhez cammogott.

— Ha nem akarsz együtt dolgozni velünk — mondta fenyegetően, — vissza a revolvvert. De gyorsan.

Bolten jókedvűen mutogatta a fogát.

— Vedd el, ha tudod.

A fickó gyakorlott verekedő lehetett, mert pilanatnyi habozás nélkül támadásba lendült; éppen csak arra nem számított, hogy Bolten még gyakorlottabb verekedő. Ökle vad erővel csapódott a tengerész álla felé s mire az félrehajolt az ütés elől, balkezeiben már kés pengéje villant.

Bolten nem töltötte az időt azzal, hogy vissza-

lép
az
or
rep

írt
lan

ver

ván
mu
lek
gyí
nál
zse
kaj

den
töb
tan
nak
s lá
talá

me
ber
ker

bin
Es
szel
ma

3 Fe

lépjen. Mozdulatlanul állva maradt, kezében azonban eldörrent a revolver s a matróz felordítva kapott véres balkezéhez. A kés messze kirepült kezéből a tenger fölé.

Bolten füstölgő revolvere fenyegető félkörírt le a levegőben a megdöbbenéstől mozdulatlanná dermedt társaság orra előtt.

— Szóljon, akinek még kifogása van a revolverem ellen.

Senki sem szólalt meg. Az arcok némán és a váratlan jelenet döbbenetében elszíntelenedve bámulták a tengerésztisztet. Bolten megérezte a lélektani pillanatot: most kell végérvényesen legyűrnie a társaságot, vagy soha többé nem kínálkozik ennyire kedvező alkalom. Hanyagul zsebrevágta a revolvert és nekitámaszkodott a kajüt falának.

— Mégegyszer és utoljára figyelmeztetek mindenkit — mondta megfontolt lassúsággal, — hogy többé nem leszek kiméletes. Eddig kiméletes voltam. Ettől a perctől kezdve azonban vége a játéknak: a legkisebb gyanús mozgolódásra is lövök s látható, hogy a golyóm halálbiztosan célba talál.

Tiide vállat vont.

— Ostoba vagy... — mondta észrevehetően remegő hangon, — egyedül állsz hatunkkal szemben. Előbb-utóbb kifáradsz s akkor csővégre kerülsz.

— Lehet... — bólintott a tengerész, — a kabint mindenesetre lefoglalom a magam számára. És előre is kijelentem, ha valaki közeledni merészel a zárhoz, a deszka mögött is megkapja a magáét.

Anélkül, hogy megfordult volna, elhúzódott a kajütfaltól és letelepedett a hátsófedélzet mellvédje mellett. Kissé széljárta hely volt, de azzal az előnnyel járt, hogy nem tudtak a hátamögé kerülni s az egész fedélzetet kényelmesen szemlélgethette.

A nap már magasan járt az égen. A gép szorgalmasan dohogott s a könnyű jármű valósággal repült a hullámok fölött. Tiidet a jelek szerint az események cseppet sem zavarták útirányának megtartásában; a hajó elhúzott Hermapolisz mellett s néhány órával később befordult abba a keskeny csatornába, amely Sira és Naxos között állandóan nyugtalankodó vízzel bosszantja a hajósokat.

A Naxos derekasan viselkedett; Bolten csak most értette meg igazán a levantei csempészek érthetetlennek látszó sikereit. Legalább tizenöt csomó sebességgel haladtak, ami pedig hasonlóan nyugtalan vizen akármelyik postagőzösnek is becsületére vált volna. A partórség naszádjai még alarmirozás esetén is legfeljebb csak Hermapoliszig járták volna be a tengert; nagyobb teljesítményt maga Bolten sem tételezett volna fel a külsőleg kopott és régiszabású járműről.

HATODIK FEJEZET

Bolten megszökik

1.

Alkonyattájt indulatos vitatkozás zaja hangzott fel a kormánykajütből, majd hirtelen felpat-

tant az ajtó. Diana lépett a fedélzetre, karján tállal s a táliban a földközítengeri halászok leggyakoribb ételével: hideg, olajban kisütött hallal. Egyenesen Boltenhez ment.

— Itt a vaesorája, egyék. A kajütből is kihordtam már mindent, amire szükségem van.

Bolten vidáman nevetett.

— Thanks... azt hittem, hogy koplalnom kell, amíg elérjük a „Gareneu“-t.

A lány vállat vont. Kezében a tálat tartva letelepedett a tengerésztiszt mellé s Boltennek az alkonyat borszínű sugárzásában így akaratlanul is észre kellett vennie, hogy mennyire szép. Tiszta-fajú görög, vagy nagyon szerencsés keveredés lehetett: magas homlokát természetes csigákban fonta körül fekete haja, egyenesmetszésű orra az Akropolis antik szobraira emlékeztetett s kissé húsos szája dacosan piroslott gömbölyű álla fölött. A legszebb azonban kétségtelenül két mélytűzű, parázslóan fekete szeme volt; az öreg Homeros bizonyára válogatott jelzőkkel díszítette volna ezt a két ragyogó, fekete gyémántot, amely pillanatnyilag hidegen, de a hűvös tárgyilagosság és akaratlan tisztelet különös keverékével tekintett a tengerészre. Fejével a kajütblak felé intett.

— Azok odabent nem bánnák, ha elgyengülne. De én megmagyaráztam nekik, hogy bármennyire ellenségünk, mégiscsak megmentett bennünket Cholos naszádjaitól.

Bolten gyanakodva fogta kézbe az egyik halat. A lány alkalmasint eltalálta gondolatát, mert hirtelen kivette kezéből az ennivalót és beharapott. Azután visszaadta.

— Nyugodtan megeheti, nincs megmérgezve. De most megette a szerelmemet. Nálunk azt tartják, hogy aki egy lány ételéből eszik, menthetetlenül beleszeret.

Félrehajtotta fejét és nevetve nézett szembe a férfival. Azután elkomolyodott.

— Különben is jegyezze meg — mondta, — hogy mindig nyíltan támadok azokra, akiket nem szenvedhetek.

Boltent teljesen elfoglalta az evés.

— Hm... Például? — kérdezte szórakozottan.

Diana nevetett.

— Például Pedrónak csaknem a szemét kapartam ki pár nap előtt. Feleségül akart venni az apámtól s az öreg el is adott neki. Kétezer drachmát és negyven putton vörös kovaföldet ígért értem, mégis kidobtam.

— Úgy... hát az apja is itt van?

A lány csodálkozva bámult rá.

— Tiide az apám. Azt hittem, ismeri...

Boltennek első pillanatban kissé furcsának tűnt fel a dolog; Tiidet nem becsülte harminc-harmincöt évesnél többre; csak aztán jutott eszébe, hogy a halászfalvak népe rendszerint igen korán családot alapít. Mindenesetre úgy tett, mintha természetesnek találná a dolgot.

— Es Pedro?... — kérdezte, csakhogy mondjon valamit.

Diana vállat vont.

— Ő az, akinek a kezét átlőtte.

— S ezek után még enni ad?...

A lány nyugtalanul megrebbező tekintete a férfi szemébe kapcsolódott.

— Mióta maga a Naxosra lépett, félek... — mondta színtelen, fakó hangon. — Szeretném, ha megértenék egymást az apámmal. Már neki is tanácsoltam, hogy Cholos pénzéből adjon részt önnek.

A tengerésztiszt megrázta a fejét.

— Csakhogy nekem nem kell Cholos pénze és nem csináltam titkot abból, hogy feljelentem a Naxost, amint kikötőbe érünk.

— De hiszen akkor én is elpusztulok.

A férfi hidegen bólintott.

— Alighanem. De mi lenne, ha visszaadnák Cholosnak, ami az övé és megpróbálnának becsületes munkával kenyeret keresni maguknak. Olyan kitűnő hajósna, mint Tiide, nem is menne nehezen.

Diana hosszan hallgatott. Amikor végre Boltenre nézett, valósággal izzott a szeme.

— Tudja, hogy milyen pénzt visz a Naxos?... — kérdezte elfulladva.

— Cholosét... — vont vállat a tengerész.

— Igen... húsz doboz ópium árát, amivel tegnap kellett volna elszámolni. Cholos százszor is becsapott bennünket, most az egyszer mi csaptuk be. Es a pénzen kezdeni akarunk valamit Hedsaszban, vagy a szíriai partokon.

Bolten felállt. Hangja kissé keményebben csengett, mint akarta.

— Jobban tennék, ha a két kezük becsületes munkájával keresnének valamit. A bűnös pénzen soha sincs áldás. Jó éjt...

Megrándította a vállát és eltűnt a kabinajtó mögött. Jól látta, hogy a lány kővémeredve bámul utána.

Azzal a tudattal tért pihenőre, hogy sikerült egyetlen jóakaróját is elvadítania; de nem tehetett róla, kikívánczozott belőle az igazság. Mindenesetre gondosan elrekeszelte az ajtót maga mögött és felöltözve hevert végig a függőágyon.

Ugy érezte, öt percig sem alhatott, amikor erőlyes kopogás riasztotta fel. Szempillantás alatt az ajtónál termett.

— Ki az?

— Diana... tíz órája alszik. Már azt hittem, valami baja történt.

Bolten kilépett a fedélzetre. A nap magasan járt az égen s a Naxos testét szabályos, széleshátú hullámok emelték. A motor elhallgatott, helyette két vitorla feszült neki a hármás, sőt négyes erősgű szélnek. Tiide és a bandája a hajó orrában álltak és nagy figyelemmel távcsöveztek valamit.

Diana feléjük intett.

— A „Garenen“-t nézik. Feltűnt a láthatáron és Thira felé tart. Pedro szerint alkonyatra el is éri a kikötőt.

Míg beszélt, Tiide észrevette őket. Otthagytta a többieket és hozzájuk lépett. Cúnyosan intett a távoli hullámok felett lebegő parányi füstesíkra.

— Ott a hajód. Mikorra parancsolod az átszállást?

Bolten vállat vont.

— Meggondoltam a dolgot. Vigyetek be Thiráig. Az öböl bejáratától egyedül is partraúszom, feltéve, ha sötétedés után érünk oda.

— Mintha csak tőlünk kértél volna tanácsot

— vigyorgott a levantei, — kár, hogy a többiek okoskodni fognak.

A tengerész intett.

— Nem félek tőlük. Tedd, amit mondtam.

Sarkonfordult és leült előző napi helyére, a tatfedélzeten. Láttá, hogy a csempészek időnként összesúgnak s olyankor jelentős pillantásokkal méregetik a közöttük levő távolságot; sejtette azt is, hogy az ő megrohanásáról tanácskoznak, de nem sokat törődött vele. Olyan apró naszádon, amilyen a Naxos volt, nem sokat lehet ártani egy revolveres és jól célzó embernek.

Az órák lassan múltak; délután feltűnt a lát-határon Thira fehérsziklás partja, a „Gareneu“ azonban eltűnt. A román gőzös beért a csatornába s a part elfedte a szemük elől.

Alkonyattájt, amikor már tisztán látták a part sziklás vonulatát s az öböl teknőszerű bemélyedését, Diana ismét megállt előtte. Szeme égett s Bolten jól látta, hogy a könnyeivel küzd.

— Signor... gondolja meg. A túlerő biztosan legyőzi, ha előbb nem, amikor a vízbe ugrik.

Bolten jókedvűen felnevetett.

— Diana, maga nem engem félt, hanem ellenkezőleg: tőlem félti az apját. Félt, hogy megmenekülök és nyakukra küldöm az őrnaszádokat.

A lány visszalépett. Arca fenyegetően eltorzult.

— És ha úgy volna?... — kérdezte fojtott hangon. — És ha az apám védelmében most magába döfném a késemet?

— Először is kivédeném a szúrást, másodszor pedig abban az esetben csakugyan elindítanám az őrhajókat.

Jól látta, hogy a lány szeme reménykedve megesisillan szavaira.

— Signor... hát még sem akar tönkretenni bennünket?

Bolten nagyot nyelt. Önkéntelen melegséggel fogta meg a lány kezét.

— Nincs szükség rá, Diana. Maga alapjában véve jó és tisztaszívű s érzi, hogy az igazság az én oldalamon áll. Cholos pénzének a sorsa megpecsételődött s az a pár óra, amit elég kényelmetlen körülmények között együtt töltöttünk a Naxos fedézetén, magát elválaszthatatlanul viszsza vezette a dolgozó társadalomhoz.

A lány tekintetéből fokozódva csillant ki a rémület. Zavartan nyúlt a hajához, szemét elfutotta a könny. De azután szilaj erővel rántotta vissza a kezét s pillanatig némán, elfulladva meredt a tengerész arcába.

— Gyűlölöm... — sziszegte mint a kígyó, — gyűlölöm és ezt jó lesz megjegyezni.

Elszaladt. Bolten azzal a tudattal nézett utána, hogy a szerencsétlen teremtés az önmaga feltámadt lelkiismerete elől menekül. De nem volt ideje a téma fölött töprengeni; már látszott az öböl bejárata s ha nem akarta magát kitenni annak, hogy az utolsó pillanatban végezzenek vele, akcióba kellett lépnie.

Összehúzott szemmel mérte fel a távolságot a kajüt és a fedélzet széle között; talán öt vagy hat métert kellett mindössze megtennie, ez az út azonban a csoportosuló emberek között vitt el. Csak a legelszántabb vakmerőség segíthetett.

A tengerésztiszt revolvert tartó ökle hirtelen

meglódította Tiidet olyan erővel, hogy a levantei keresztülbukott a kormánykeréken és rázuhant a mótörházra. A következő szempillantásban elrúgta magát a kajüt padlójától s mint a kilőtt nyíl, pattant fel a fedélzetre.

Egyetlen ugrással átmerte az egész távolságot; dühös ordítást hallott a háta mögött, néhány kés zizegve húzott el a füle mellett, de akkor már összezsapott fölötte a víz.

Ameddig csak a tüdeje bírta, víz alatt úszott; mikor pedig felbukkant és ismét teleszívta magát friss levegővel, a Naxos már messze járt. Tempózni kezdett a közeli sziklák felé, de alig érzett örömet megszabadulásán. Túlsímán ment minden s nem merte hinni, hogy a csempészek ilyen könnyen belenyugodjanak a történetkebe.

HETEDIK FEJEZET

Meglepetés a „Garencu“-n

1.

William Bolten felkapaszkodott a nedves sziklára és rábámult az öbölben veszteglő „Garencu“ zöld, kék és vörös jelzőfényeire. A gőzös kéményéből már javában dőlt a füst, jelölve annak, hogy Gálos kapitány sietteti az indulást. Ez a látvány könnyelmű és végzetes gondolatot ültetett Bolten fejébe: eszébe jutott, hogy míg gyalogszerrel megkerüli az öblöt, a hajó tízszer is elindulhat.

Gondolkozás nélkül nekivágott az útnak s fél-

órás gyaloglással sikerült az öbölnek olyan pont-jára kerülnie, ahonnan aránylag kevés úszással megközelíthette a „Garencu“-t. Ruhái amúgyis vizesek voltak, tehát nem volt oka a késlekedésre. Beleereszkedett a vízbe s lassú, nyugodt tempókkal úszni kezdett a hajó felé. Csak amikor az üres és kihalt fedélzetet megpillantotta, gondolt rá, hogy a kazánt csőmosás miatt is fűthetik; akkor azonban már nem lett volna értelme a visszafordulásnak. Megkerülte a hajót és felkapaszkodott a horgonyláncra.

A lánckamrán és a közlőmű nyílásán keresztül aránylag könnyen feljutott a fedélzetre, legnagyobb csodálkozására azonban még az őrlépéseinek egyhangú kopogását sem hallotta. Arra gondolt, hogy az őrszem az éjjeli váltás után elaludt s némi kárörömmel indult a fedélköz felé. Onnan a második fedélzeten keresztül vezetett a legrövidebb út az ügyeletes tiszt kajütjéig. De alig tett néhány lépést, amikor a fedélköz korlátjánál, egyik mentőcsónak árnyékában, megmozdult előtte valami.

Ősztönös figyelemmel hajolt előre s a következő másodpercben csaknem felkiáltott a rémült csodálkozástól. Az árnyékos zugban Shendont, az amerikai ismerte meg. A matróz nekidült a korlátnak, előtte testes bádogdoboz állt, körülötte meg hosszú, vizes zsinagdarab gyűrűzött a padlaton. Kezében vékony üvegfiolát tartott s vértelen arccal azt nézegette. Bolten megismerte a veszélyes jószágot; még a baltimorei Trópusi Intézetben megtanulta, hogy efféle üvegtartókban őrzik az oltás céljait szolgáló baktériumtenyészeteket. A következtetés ebből gyorsan és önmagá-

tól adódott: Shendon nem amerikai, hanem angol; nem matróz, hanem az Intelligence Service megbízottja s a bádogdobozban nem „ártatlan” kábítószert, hanem veszélyes baktériumtenyészeteket szállítanak Szíriába. Az ok világos: ha a szír partokon ragály üti fel a fejét, minden kikötőt zárolni kell s Franciaország felé egyetlen dekagramm utánpótlás sem indulhat el. A blokádtérén tehát a bacillusokkal töltött bádogdoboz többet tehet, mint az egész angol flotta, amely az olasz tengerészlet hatásos tüzelése alatt áll; más kérdés, hogy a gyilkos járválynak hány ártatlan emberélet esik áldozatául.

Bármennyire igyekezett is megőrizni nyugalmat, egy kurta sóhaj nem tudott visszafojtani. Shendon úgy fordult meg a hangra, mint a megriasztott cirkuszi bohóc; arcára is furesa fintort rajzolt a rámullet.

— Bolten... — lihegte hangtalanul s keze lassan a zubbonya felé csúszott.

Mozdulata azonban félúton hirtelen megállt, hogy azután villanásszerű gyorsasággal lecsapjon a bádogdobozra. Mielőtt Bolten megmozdulhatott volna, a tartály kirepült a víz fölé és elmerült a hullámokban. Shendon arcára vigorgás torzult, pedig a tengerésztiszt keze akkor már vaskapocsként hurkolódott a torkára.

— Kutya... mit dobtál a vízbe?

— Eresszen el.

— Majd ha megmondod, hogy miért csaltál el a hajóról s hogy miért dobtad a vízbe azt a dobozt...

— Ostoba...

— Baktériumtenyészeteket csempészel. Az Intelligence Service embere vagy.

— S ha úgy van?

— Ezért volt hát olyan fontos, hogy a kábítószert a „Garencu“-ra kerüljön.

Shendon nem felelt. A gyakorlott verekedő mozdulatával kissé lejjebb csúszott Bolten kezei között s már ütött is, alulról felfelé a fejével. A tiszt aligha tudta volna kivédeni a váratlan támadást, de abban a pillanatban erélyes hang csattant a hátuk mögött.

— Fel a kezekkel, boys... és nagyon örülnék, ha engem is belevonná a beszélgetésbe.

Bolten foga megcsikordult; ráismert Gálos kapitány hangjára s tudta, hogy a helyzetet nehéz lesz megmagyarázni. Arra azonban, ami következett, még ő sem mert számítani.

2.

A parancsnok szoborszerű mozdulatlansággal állt a két ember előtt. Nem volt nála revolver, kezét azonban a zsebében tartotta. Bolten az izgalomtól vibráló hangon fordult hozzá.

— Nincs titkolni valóm, parancsnok.

Gálos kissé hátralépett.

— Ha jól hallottam, kábítószerekről beszélgettek — mondta hidegen.

Szeme Boltenről az amerikai matrózra villant. Shendon, miután a tiszt szorításcsúszásától megszabadult, konok arccal nézte a tengert. Gálos szavaira hirtelen feltekintett.

— Csakugyan, mr. Bolten valami ilyesmit követelt tőlem, captain.

— Úgy... tehát áldozat vagy.

A kapitány hangján átfelhőzött az indulat; Shendon azonban úgy tett, mintha nem venné észre. Olyan váratlanul és leleményesen hazudott tovább, hogy Boltennek elakadt a lélegzete.

— A helyzet az, captain, hogy a világon semmi sem lephetett volna meg jobban, mint mr. Bolten megjelenése. Eppen szokásos körútamát végeztem, amikor itt a mentőcsónak körül gyanús mozgódást láttam...

— Te...

Bolten hangja süvített, a kapitány türelmetlen kézmozdulata azonban elhallgattatta.

— Csend, mr. Bolten. Ön is beszélhet később.

Hangjából kiérzett, hogy az amerikai tisztet szökevénynek tartja s hogy Shendon szavainak egyelőre több hitele van előtte. A hangulatváltást a matróz is észrevette. Gyorsan és folyékonan beszélt tovább.

— Akkor már észrevettem azt is, hogy a szolgálati kabin ajtaja kinyílik és ön lép ki rajta, parancsnok. Amikor a ponyva árnyékába értem, hirtelen mr. Bolten bukkant fel előttem csuromvizesen. Anélkül, hogy szólt volna hozzám, a tornakomnak ugrott. Első ütésétől kissé elkábultam s így történt, hogy sikerült a tengerbe löknie valami bádogdobozt, amit alkalmasint ki akart csempészni a szigetre.

Felelte a nedves zsinórt és kapesos végét. Gálos felé nyújtotta.

— Azt hiszem, captain, ez elég bizonyíték.

A kapitány futó pillantást vetett a kötélvégre, azután végigmérte a tisztet.

— Mit szól ehhez, mr. Bolten?

— Első szótól az utolsóig hazugság, amit Shendon mond. Négyszemközt akarok beszélni önnel, pararnesnok.

— Semmi beszélni valónk nincs egymással. Különösen négyszem között.

Intett a matrónának.

— Hozd utánam.

Előreindult s néhány másodperc múlva mind a hárman a szolgálati fülke kékfényű lámpája alatt álltak. Gálos kurta mozdulattal küldte ki Shendont.

— Mehetsz. Küldd be a másodtisztét.

Még be sem fejezte a mondatot, amikor az ajtó megnyílt s vállas, szőke északolasz jelent meg az ajtóban. Bolten futólag már találkozott vele. Garotti volt, a másodtiszt, akit alkalmasint a szokatlan zaj vert fel álmából. Gálos gúnyosan fordult feléje.

— Előkerült a váratlanul eltűnt új ember; de attól tartok, hogy kevés örömünk lesz benne. Szégyellem, de ügylászik, az emberismeretem ezúttal esődöt mondott.

Mintha megbánta volna bőbeszédűségét, megvető arccal elfordult.

— Kísértesse le, Garotti. Legénységi kosztot kap s ha visszaérünk Marseillesbe, kihajózzuk. Ne felejtse el Shendon vallomását pontosan jegyzőkönyvbe venni.

Garotti némán tisztelgett azután parancsolóan intett Boltennek. Egyetlen szót sem

szólt, mialatt végigbaktattak a fedélzeten és a lépcsőkön a hajófenék felé; Bolten pedig a percek kábulatában kevés kedvet érzett magában ahhoz, hogy védekezzen.

NYOLCADIK FEJEZET

Váratlan horogütés

1.

Az órák únottan peregetek az idő malmán s Bolten tünődve figyelte a múló perceket. A „Garcencu” gépe egyhangúan zakatolt a feje fölött s a tisztnak most bőségesen nyílt alkalmja arra, hogy átgondolja a történeteket. Két napon át nem látott teremtetett lelket, csupán a szolgálatos matróz kezét, amint az étellel telt csajkát betolta az ajtónyíláson. S Bolten két nap alatt tökéletesen zsákuccába jutott az okoskodásaival; Gálos alkalmasint tökéletesen elhitte Shendon hazugságait s ezzel a tengerészeti történetének egyik leg-súlyosabb baklövését követi el. De mit ér az utólagos igazolás, ha közben az események forgataga talán emberéletek százait pusztítja el?

Számítása szerint már nem messze járhattak a szír partoktól, amikor váratlanul sarkig tárult a fenékcella ajtaja s Garotti, az olasz másodtiszt, lépett be hozzá. A tiszt leült a pricesre és szembe fordult a fogollyal.

— Másfél óra múlva befutunk Saidába — mondta hangsúlytalanul — s mielőtt kikötnénk, beszélni akartam önnel.

Bolten vállat vont.

— Köszönöm. Gálos captain súlyos felelősséget vállalt magára, amikor lecsukatott.

— Nem tehetett mást, bár a magam részéről nem hittem volna Shendonnak sem.

— Shendon hazudik. Nem amerikai tengerész, hanem az Intelligence Service ügynöke.

Garotti ijedten nézett fel.

— Honnan tudja?

— Tudom. S amint kikerülök innen, nyakoncsípem, ha belepusztulok is.

— Nehéz lesz, főként, ha Marseillesben kezd hozzá a nyomozáshoz. Gálos nem akarja keleti kikötőben patra tenni s ez még szerencse. Itt elpusztulhatna a börtönben, mielőtt az ügyét megvizsgálják.

Bolten a falat bámulta.

— Mit kíván tőlem? — kérdezte, csak hogy mondjon valamit.

— Semmit... — vont vállat a tiszt, — arra gondoltam, hogy továbbítom a levelét, ha történetesen írni akar valakinek. Vagy ha akarja, felkeresem az amerikai konzult. Jó, ha tudnak az ügyéről s esetleg naszádot küldenek ki Tartous felé.

— Tartousba... — nyílt el Bolten szeme, — mi az ördögöt keressenek ott az őrnaszádok?

Garotti mosolygott.

— Tudja, gyanús nekem ez a Shendon. Ezelőtt félórával láttam a fedélzeten, amint a horgony közlőművét olajozza. Roppant buzgón dolgozott s közben nem vette észre, hogy a zsebkendőjével apró papírdarabot rántott ki a zsebéből. En felvettem, itt van.

Apró cédulát vett elő és Bolten elé tartotta. Csak néhány szó volt rajta, de Boltennek mégis melege lett tőle. „*Pedro Naxossal Tartousba El Bekrhez*” — mindössze ennyi volt a szöveg s alkalmasint valami rejtelmes üzenet áttétele lehetett.

William Bolten vigyázott rá, hogy egyetlen arcizma se ránduljon meg a szöveg olvastán. Közömbös arccal nyújtotta vissza a papírt. Most már tudta, hogy merre kell kereskednie s tudta azt is, hogy Shendon élve vagy halva, előbb vagy utóbb a keze közé kerül.

— Nem hiszem, hogy ennek jelentősége lenne — mondta a papírra mutatva, — de szívesen venném, ha csakugyan eljuttatna egy üzenetet az amerikai konzulhoz. Mikor érünk a kikötőbe?

— Az alkonyati dagállyal futunk be.

Bolten felállt.

— Köszönöm, hogy segít rajtam, signor; de kérnem kell, hogy mielőtt partra lép, még egyszer keressen fel. Addig szeretném átgondolni az üzenetet.

— Helyes — bólintott Garotti — s higgye meg, örömömre szolgálna, ha hasznára tudnék lenni.

Kopogott az ajtón s az ör kieresztette. William Bolten mosolyogva nézett utána. Most már tudta, hogy mit kell tennie.

2.

Bolten nem volt nyugtalan természetű, de most türelmetlenül számolta a percek múlását. A gép még végtelenségnek tetsző félórakig doho-

gott fölötte, azután elhallgatott s helyette horgonylánc, majd a daruk csikorgása sirt fel. A tengerész hallotta a révbizottság megérkezésének zaját, a mótorcsónak berregését, amint a tisztek távoztak, később fedobogtak a fedélzeten a kirakodásra készülődő legények lépései.

Mire ismét megnyílt az ajtó, a tengerésztiszt valósággal úszott a verítékben az izgalomtól. Garrotti lépett be fehér sapkában, sötétkéék ünneplő egyenruhában. Biztatóan rámosolygott a fogolyra.

— Nos, mi az üzenet, öreg fiú?

Bolten felállt. Magában bocsánatot kért Garrottitól a történendőkért, de azért nyugodt hangon szólalt meg.

— Sajnálom, nincs mondanivalóm, signor. Most már csak tennivalóm akad.

Felfoháskodott, de ökle ugyanakkor vad erővel csapódott a másodtiszt állára.

Bolten megvárta azt a pillanatot, amíg a kormányos a part felé fordult s akkor, mint a csík ugrott előre. Átlendült a korláton s a hajótest alsó peremén valósággal odalapult egyik csónaktartóoszlophoz. Innen már nem volt nagy mester-ség eljutni a pallóhoz; az esti sötétség jótékonyan eltakarta alakját s nem telt bele negyedóra, viszonylagos biztonságban bandukolt a raktárházak hullámbádoggal fődött alacsony épületei között.

3.

Bolten tudta, hogy mit kell tennie, de azért letagadhatatlanul dobogott a szíve, amikor benyitott a partőrség különálló épületének ajtaján. A francia tiszt, aki álmosan hóbiskolt íróasztala

mellett, éppen csak a fejét emelte fel az érkező láttán.

— Valami baj van? — kérdezte türelmetlenül.

Bolten tudta, hogy gyűrött ruhájában, ötnapos szakállal az állán, nem nyújthat valami biztató látványt, ez a hang azonban felbőszítette. Kérdés nélkül leült és szembefordult a tiszttel.

— Semmi baj... — mondta fitymálva, — éppen csak biztos tudomásom van arról, hogy angol megbízottak pár milliárd bacillust szállítottak partra Saidában.

Hangsúlytalan szavai elvesztek a süket esendben. A tiszt úgy bámult rá, mintha eszelős lett volna.

— Mit beszél?... — kérdezte bizonytalanul.

Bolten vállat vont.

— Azt mondtam, hogy Cholos bandája egy angol ügynök segítségével baktériumtenyészeteket szállított partra. Sajnos, nem tudom, hogy pestiskultúrákról, vagy csupán sárgalázról van-e szó.

— Ön ismeri Cholost?... —

— Csak a cimboráit. Volna velük egy kis elszámolnivalóm, azért nézek ki ilyen ágról-szakadtan.

— Hm... talán maga is közéjük tartozott.

— Nem mondhatnám. Amerikai tengerész vagyok s valamikor a baltimorei partőrségnél szolgáltam.

Pár szóval elmondott a történetekből annyit, amennyit szükségesnek tartott, azután várakozó arccal nézett a tisztre. Annak az arcáról akkor már eltűnt az álomosság; izgatottan nyomta meg a jelzőesengő gombját.

— Sajnálom — fordult Boltenhez, — nem engedhetem el addig, amíg az adatainak utána nem jártunk. Legyen szíves, magyarázza el még egyszer, merre küldjek őrnaszádot.

Az amerikai megrázta a fejét.

— Semmit sem magyarázok. Ott akarok lenni a rajtaütésnél; ez a legkevesebb, amivel viszonozhatják a híreimet.

A tisztt vállat vont.

— Ha vállalja a kockázatot. A testi épségéért azonban nem vállalhatunk felelősséget.

Felállt és Bolten előtt megindult a móló felé. Az őrház közelében néhány mótórosbárka ringatózott a vizen. A tisztt megállt az egyik előtt.

— Monsieur Rennard...

— Parancs.

— Készüljön. Azonnal indulnak. Mr. Bolten lesz a vezetőjük.

Bolten tiltakozott.

— Köszönöm, de én egyedül megyek.

A tisztt összehúzott szemmel vizsgálta Bolten arcát.

— Nem gondolja, hogy túlságosan vakmerő a vállalkozás? — kérdezte enyhe gúnnyal.

— Bízsa rám — mosolygott Bolten, — személyes elszámolni valóm van a fiúkkal.

Választ sem várva nekivágott a poros útnak, amely a kikötőből a város felé vezetett. Burnuszos és fehér haikba burkolt alakok nyüzsögtek körülötte s a tengerész nagyon jól tudta, hogy az élete egyetlen pillanatra sincs biztonságban közöttük; talán egész Ázsiában a szír partvidék mohamedánjai gyűlölik legjobban a fehér kultú-

rát. Elég, ha európai ruhát hord valaki s máris könnyen oldalába merül a görbe és borotvaéles handzsár.

KILENCEDIK FEJEZET

Leszámolás

A bazár a keleti városok megszokott képét mutatta; főként datolyát árultak, de akadt szárított hal, damaszkuszi szőnyeg, fegyver, narancs és egyéb áru is bőven. Tartous piacán minden kapható volt az ópiumtól a hasison keresztül a modern ismétlőfegyverig.

Bolten megállt egy jámbor mohamedán előtt, aki özönvízelőtti kőkorsójából narancslét kínált eladásra.

— Allah sokasítsa meg utódaidat és utódaidnak utódjait.

— A tiedet is, effendi... ha netán narancsszörppel akarnád szomjúságodat csillapítani...

— Nem vagyok szomjas; de nem sajnálnék tőled öt piasztert, ha megmutatnád el Bekr házát.

Az árus felkapta fejét s pillanatra kiesett keleti nyugalmaiból. Hangja ércessé vált.

— El Bekr házába csak igazhitűek léphetnek. Mit keresel ott?

Bolten nem felelt, mert az öreg szeme nagyon is átlátszó ijedelemmel villant a bazár szélén szerényen meghúzódozó ütött-kopott kávéház felé; szó nélkül faképnél hagyta a narancsléárust és áttörte magát a tömegben.

A kávéház rongyos ponyvával védett előteré-

ben néhány burnuszos hedsaszi szüresölte a párolgó makkát. Valahonnan a házból izmos, fiatal férfi lépett a tengerész elé.

— Pihenj le, uram. Kávém olyan ízletes, hogy Mohamed paradicsomában a hurik sem készítenek különbet.

Bolten állva maradt. Szeme keményen kutatta a benszüllött pillantását.

— Cholos küldött... — mondta elhárító gesztussal, — vezess az ő embereihez.

A benszüllött nem felelt. Merőn nézett az idegen szemébe s Bolten már-már azt hitte, hogy rossz helyen jár, amikor végre a fickó hunyorított.

— Kövess, effendi.

Sarkonfordult és bement a ház belsejébe. Bolten szeme, mielőtt utána indult volna, végigsiklott a bazár nyüzsgésén; megnyugodva állapította meg, hogy Rennard emberei szétszórtan és lassan körülveszik a házat. Szűk és homályos folyosóba jutottak. Néhány ajtó mögül halk citeraszó szűrődött ki, majd váratlanul tágas terem nyílt meg előttük.

Bolten gyanútlanul követte a szíriait, de amint elhagyta a küszöböt, hirtelen kiszaladt a lába alól a föld. Alkalmasint szőnyegre lépett s a szőnyegdarabot megrántották a háta mögött.

Arcrabukott s mielőtt feltápászkodhatott volna, négyen-ötven rohantak rá; vadul és kétségbeesetten védekezett a túlerő ellen. Ökölesapásai alatt csakhamar három durvaképű fickó rogyott össze, de végülis hátraesavarták a karjait s mielőtt revolveréhez hozzányúlhatott volna, legyűrve, lihegve és véresen feküdt támadói lábánál a földön.

Félig eszméletlen kábultságából durva rántás térítette magához. El Bekr állott előtte s gyűlölet-től villogó szemmel nézett rá.

— Hitetlen kutya, hogy a sátán pusztítsa ki fajodat utódaiddal együtt... nem elég, hogy megraboltál bennünket, még a szabadságunkat is el akarod venni?...

Durván előrelódította. Bolten, mielőtt a különös szavak értelmén gondolkozhatott volna, hirtelen Tiide-vel és három emberével találta magát szemben. A levantei arca skarlátvörösre változott, amikor megismerte.

— Ohé... Már azt hittem, sohasem kerülsz a kezem közé. Hová tetted az árut?

Bolten most az egyszer komolyan zavarba jött. Érezte, hogy ha ezen a ponton vereséget szenved, az egész kirándulás elveszti jelentőségét. S közben valahol másutt, a szír part egy másik kikötőjében, kitör a járvány. Tanácestalanul vállat vont.

— Ha arról az áruról beszélsz, ami a „Garrencu“ fedélzetén utazott, azt kell mondanom, hogy fogalmam sincs, ki szerezte meg.

A levantei szétvetett lábakkal megállt előtte.

— Azt kérdezed, hogy ki szerezte meg? — ordította. — Hát én. Én szereztem meg. Itt volt a kezem között, de elraboltad a pénzzemmel és a lányommal együtt.

Bolten most már komolyan meghökkent. Ha Diana és Pedro összejátszottak a „kábitószer“ megszerzésére s idejekorán továbbálltak, a tragédiát nem lehet többé megállítani. Lélektelenül nézett a levanteire.

— Bolond vagy. Keresd a lányodat, míg nem késő. Nekem fogalmam sincs, merre lehet.

Tiide visszalépett. Mintha eltörölték volna előbbi haragját, nyugodt, szenvtelen hangon fordult társaihoz.

— Tagad a fickó, de az is lehet, hogy nyakunkra szabadítja a partőrséget. Kötözzétek a falhoz.

Mielőtt Bolten válaszolhatott volna, két izmos alak megragadta és a hatalmas terméskövekből épített falhoz állította. A falból szabályos távolságra nehéz vaskarikák lógtak ki s nem volt nehéz kitalálni, hogy milyen célt szolgálnak. Boltennek eszébe sem jutott a védekezés; kábult volt az események pergésétől. Ha a „Garencu“ fedélzetén hurcolt áru Tiide-é volt, akkor Shendon is Tiide embere s ebben az esetben az Intelligence Service megbizottait itt kell keresnie. De ha így van, akkor hova lett a „kábitószer“ és miért engedték Cholos nevével a banda búvóhelyének kelles közepére?...

A különös jelenségen azonban nem gondolkodhatott sokáig; Tiide hangja máris csattant.

— Nos, beszélsz?

Bolten vállat vont.

— Nincs mit mondanom. De ha az áru eltűnt, az egész partvidékre olyan átok szakad, amiről nem is álmodtatok.

Tiide meghökkenve lépett hátra. Látszott, hogy fontolgatja Bolten szavait, de azután gyanakodva csillant meg a szeme.

— Hazudsz.

A benszülött fickókhoz fordult.

— Fordítsátok ki egy kissé. Majd eszébe jut, amit tudni akarunk.

A két levantinus Bolten mellé lépett. Elkapták a lábát s a tengerésznek csak az egyiket sikerült erélyes rúgással eltávolítani. A rúgással azonban csak rontott a saját helyzetén; bokája most már végkép megragadt egy olajosképű legény markában s a következő másodpercben azt hitte, hogy az egész épület rászakad a fájdalomtól.

A két fickó ugyanis lassú mozdulattal csavarni kezdte a lábait; egyik jobbra, a másik balra ismételte ugyanazt a műveletet. Első pillanatban ez ártatlan játéknak tetszett, de amint a csípőcsont megfeszült s az izmok szakadni kezdtek, élesebb fájdalom hasított Bolten gerincébe, mintha tüzes vassal égették volna.

Felordított s alkalmasint elvesztette az eszméletét; amikor ismét kitisztult előtte a terem, Tiide skarlátszínű arca bukkant fel előtte.

— Beszélsz, kutya?...

Bolten felelni akart, nyelve azonban felmondta a szolgálatot. Amint erőlködve felemelte a fejét, az ajtó közelében hirtelen gyanús mozgólódást pillantott meg. Láta, hogy néhányan összeszaladnak, majd egyik benszülött minden átmenet nélkül úgy hemperedett be a szobába, hogy eszméletlenül terült el a többiek között.

Az amerikai szempillantás alatt átlátta a helyzetet. Hangja végigsüvített a boltozatos termen.

— Rennard... ide hozzám!

4.

A zürzavaros kapkodásból, ami kerekedett, nem volt nehéz kiszámítani a történeteket. Ren-

nard emberel megrohanták a házat, amelynek azonban alkalmasint két kijárata lehetett. Legalább is erre vallott, hogy Tiide cimborái — parancsnokukról és áldozatról megfélemlítve, — nem próbáltak védekezni, hanem vad tumultusban megrohanták a fal egy alig látható repedését; de még el sem ült a kijárat körül keletkezett tumultus, máris visszaugrottak s nyomukban parafasisakos gyarmati rendőrök tűntek fel.

Tiide megvető mosolygással az arcán, mozdulatlanul állt az eszeveszett kavargás közepette; csak akkor csikordult meg a foga, amikor Rennard — nyomában néhány fehérsisakos katonával — egészen fenyegető közelségben bukkant fel Bolten háta mögött. Akkor viszont minden tehetetlen haragja a fogoly felé robbant ki.

— Vessz meg, bitang... — hörögte s a megkötözött ember szeme közé sütötte pisztolyát.

Bolten később sem értette, hogy miféle esoda mentette meg az életét. Lehet, hogy Rennard esinált valamit, de lehet az is, hogy Tiide oktan és vad dühében két lépés távolságból sem tudott célozni. A lövés lángja valósággal elvakította s amikor hunyorogva és gyámoltalanul ismét körülnézett, a helyiségben már engedelmesen sorakoztak az elfogott csempészek. Közvetlenül Bolten előtt véres test hevert hosszan elnyúlva a földön.

A francia tiszt vidáman lépett Bolten mellé.

— Ez itt Tiide, régi ismerősünk. Nem hittem volna, hogy lesz bátorsága végezni magával.

Az amerikai szánakozó pillantást vetett a holttestre; önmagában el kellett ismernie, hogy Tiide — ha elvetemült és javíthatatlan bűnöző volt is, — a maga módján és a maga eszközeivel

nem harcolt jellemtelenül. Az összehasonlítás másik oldalaként azonban mingyárt Shendon arca merült fel emlékezetében. Rennard is ilyesmit gondolhatott, mert megszólalt:

— Ez szép fogás volt, monsieur... de hol a csomag, amiért tulajdonképpen idejöttünk?...

Bolten nem válaszolt; ha kinyitja a száját, el kellett volna ismernie, hogy zsákuccába jutott: fogalma sines, hogy merre lehet az átkozott és bűnös doboz. Sejtelme sem volt ugyanis arról, hogy a megoldás önmaga közeledik gyors léptekkel feléjük.

TIZEDIK FEJEZET

Karaván az úton

1.

A bazár környékét a partórség megjelenésének hírére ellepte a sokaság; mintha mindenki megbolondult volna, olyan sikoltozás és zsivaj fogadta a házba nyomuló egyenruhások erélyes lábdobogását; mire azonban a csapat előkerült, hogy a téves nyom után előlről kezdje a munkát, a tömeget már javában oszlatták a kintmaradtak. Annál nagyobb feltűnést keltett a távolabb gyülekező bámész népség között az a karaván, amely éppen akkor fordult be a bazár oszlopsora alá, amikor Bolten kilépett a házból a szikrázó napsütésbe. Az amerikai első pillanatban azt hitte, káprázat játszik vele; a szennyesfehér haikba burkolt vezető után ugyanis Diana közeledett feléjük öszvérháton.

Amint a katonákat megpillantotta, leugrott az állat nyergéből és sietős lépésekkel közeledett. Egyenesen Boltenhez lépett és gyenge mozdulattal — mintha az út kifárasztotta volna, — a férfi karjára tette a kezét.

— Visszajöttem — mondta egyszerűen, — magának volt igaza. Jobb visszafordulni, mint végigmenni azon az úton, amin a mi hajónk haladt.

Bolten zavartan tekintett félre; nem látta még, hogy mi lehet a lány váratlan tettének háta mögött, azt azonban biztosan tudta, hogy Tiide — Diana apja, — alig néhány lépésnyire holtan fekszik a felperzselt bünbarlang közepén. Meghatva szorította meg a lány kezét.

— Új utat kezdeni sohasem szégyen, Diana — mormogta, — még akkor sem, ha szenvedésekkel van kikövezve.

2.

Diana szeme az elfogott csempészek felé villant. Látszott rajta, hogy megremeg s hogy pillanatra szinte megtántorodik a valóság váratlanul rászakadó súlya alatt.

— Apám...? — kérdezte vibráló hangon.

Bolten elszoruló torokkal mutatott a ház felé.

— Bele kell nyugodnia, Diana. Apja, aki a szabad tenger szabad hajósa volt, nem tudta volna elviselni a megérdemelt büntetést. Itélt ön-maga felett.

— Meghalt..

Diana hangja halk volt s csaknem nyugodt, mintha semmi fájdalmat sem érezne. Kis szünet után még kiegészíthette saját magát.

— Tudtam, hogy így lesz.

Hirtelen felemelte a fejét. Boltенhez fordult.

— Mondja meg annak a tisztnek, hogy a kábítószerek itt vannak az állatok hátán.

Boltен hátratántorodott a meglepetéstől.

— Diana... hát maga vitte el?

— En.

Szeme tisztán, rebbenéstelenül állta a férfi tekintetét. Boltent mégis elfutotta a méreg. Hangja remegett, amikor megszólalt.

— Ezt... nem hittem volna, Diana. Meglopta a saját apját.

— Ha loptam, a magamét loptam — villant gögösen a lány szeme, — senkinek semmi köze hozzá.

A tengerész agyában ismét Shendon arcának képe bukkant fel. Vad erővel ragadta meg a lány karját.

— Azonnal mondja meg, hova akarta vinni a kábítószert?

Diana elhúzta a száját.

— Természetesen Saidába, a kikötőhatáshoz. Útközben azonban...

— Beszéljen, az Istenért... mi történt útközben...?

— Megtudtam, hogy várnak rám. Erre inkább visszafordultam.

— Ki várta? Cholos?

— Igen. Vele volt Pedro is, aki tegnap megszökött tőlünk. A harmadik egy angol volt, aki től apám elesalta a dobozt.

Boltен homlokán vékony pataokban csorgott

az izzadtság. Valósággal lángolt a türelmetlenségtől.

— Ugy... hol várták?

— A karavánúton, közel a tengerparthoz. Ők még nem tudják, hogy visszajöttem, mert csak éjszakára várják az érkezésemet; de én attól, akitől hírt vettem, tudom, hogy azóta ők is foglyok valamennyien.

— Mit beszél?

— A saidai hatóság rajtukötött; de én csak akkor tudtam meg, amikor visszafelé jöttem. Erre esküszöm.

Bolten szédülve tapogatta a halántékát. Renard azonban megkopogtatta a vállát.

— Indulnunk kell. Nézze meg, érintetlenek-e a csomagok.

Az amerikai az öszvérekhez lépett. A bádogdobozt vastag gyapotkendő védte. Lefejtette róla és felpattantotta a doboz fedelét. Ráismert az apró üvegflolákra. Bólintott.

— Mehetünk. Most már csak azt szeretném tudni, miféle varázsló értesítette a saidai hatóságokat.

Szinte észre sem vette, hogy a lány is megindult velük a tengerpart felé. Csak akkor fordult ismét Dianához, amikor a mótóros zúgva megindult velük, keresztül az apró öböl vizén.

BEFEJEZES

Alkonyat ereszkedett a tengerre, ragyogó, skarlátvörös alkonyat; a nap, mint óriás korong

merült el az öböl vizében s a kikötő mólóin megállt a rakodók munkája.

A „Garencu“ indulásra készen állt. A parancsnoki hídon Garroni fehér sapkája ragyogott, a lépesónél pedig éppen akkor tűnt fel Gálos kapitány markáns arcéle. Mögötte Diana és Bolten haladt átöltözve, tisztán és mosolyogva.

Gálos az amerikaihoz fordult.

— Tulajdonképpen bocsánatkéréssel tartozom önnek a viselkedésemért. De kénytelen voltam kemény hangot használni, hogy Shendon gyanúját elaltassam.

Bolten megállt a csodálkozástól.

— Hát nem gondolta rólam, hogy szökevény vagyok?

— Egyetlen pillanatig sem — nevetett a parancsnok. — Azt is tudtam, hogy partraszállt s azzal is tisztában voltam, hogy megakadályozzák a visszatérésben. Pontosan ismertem a rejtekhelyet, csak azt nem tudtam, hogy a bádogdobozokban — még hozzá mind a két bádogdobozban — heroin helyett bacillustenyészetek vannak. Az ön viselkedése ébresztett újabb gyanút bennem s akkor már nem volt más mód Shendon leleplezésére, csak ha önt gyanúsítom s engedem, hogy ő szabadon végezhesse munkáját. Persze, amint kikötőbe értünk, radiogramm útján értesítettem a hatóságokat s így sikerült ártalmatlanná tenni.

Kurta mozdulattal félbeszakította önmagát s Dianához fordult.

— Illetve ostobaságokat fecsegek: tulajdonképpen önnek köszönhetjük, hogy a megmaradt

doboz ép állapotban került a hatóság kezébe. On az eset igazi hőse, signorina Diana...

Bolten nevetett.

— De csak Marseillesig signorina. Ott signora lesz — signora Bolten.

VEGE

Következő regényünk:

M. KATONA ILONA:

HŰ VOLT MINDHALÁLG

A bujdosó Rákóczi hűséges emberének: Mikes Kelemen külföldön eltöltött éveinek életrajzba illő története ez a kisregény.

Nagybaracska (Bács-Bodrog vön.) leányok üveges tánc.

Nyelvében él a nemzet

Míg az emberek nyelvünket érteni fogják, s míg e drága földön magyarok laknak: a szeretet s a haza dalnoka mindig visszhangra fog találni határai közt. (Br. Eötvös J.)

Honi nyelvünkben legfőbb föltétel, melyben minden benne rejlik s mely a lehető legmagasabb fénypontra bírhatja nemzetünket, a *férfitői erő* megvan. Mondhatni, tán egy nyelvben sincs anynyi, s ha van, legalább nincs több, (Gr. Széchenyi István.)

Helytelen: Hol tartasz az olvasásban? A tóparti jelenetnél. *Helyes:* Melyik részt olvasod? A tóparti jelenetet.

Helytelen: Egy kifutófiú felvétetik. *Helyes:* Egy kifutófiút felveszek, alkalmazok vagy keresek.

Helytelen: Mi a gyermek kötelessége szülőivel szemben? *Helyesen:* ...szülői iránt.

Helytelen: Alkalmat vagy módot nyujt. *Helyesen:* alkalmat vagy módot ad.

Helytelen: Az egész dolog oda megy ki... *Helyesen:* ...oda lyukad ki, az egész dolognak az a vége.

Helytelen: Az összes házak, az összes emberek, az összes körülmények. *Helyes:* Minden vagy valamennyi ház; az egész emberesoport vagy minden ember; minden vagy valamennyi körülmény.

Helytelen: Az ügy elintézést nyert. *Helyesen:* az ügyet elintézték.

Gróf Teleki Pál

Amikor egy derűs tavaszi napon a rádió belesugározta az éterbe, hogy Teleki Pál gróf magyar miniszterelnök tragikus körülmények között meghalt, nagyon sokan visszagondoltak a legnagyobb magyarra, Széchenyi István grófra. Teleki is, Széchenyi is a lelkiismeretet személyesítették meg a nemzet életében, mindkettőre nézve legelső volt a nemzet, a nagy közösség és csak azután következett minden egyéb.

A külső hasonlóság mellett azonban nagyszámban vannak eltérő vonások is. Teleki Pál, annak ellenére, hogy kétszer is — utoljára több mint két esztendeig — a magyar kormány élén állt, nem vállalt sohasem olyan központi szerepet a közvélemény irányításában, mint Széchenyi. Inkább befelénező, elmélkedő, szinte szemérmes lélek volt, aki azonban közvetlen környezetére, azokra, akik bizalmát bírták, mégis egészen egyedülálló hatással tudott lenni. Egész élete a magyarság öntudatának emeléséért, a nemzeti összefogás megteremtéséért és Magyarország igazáért való küzdelem. Ezeknek a céloknak rendelt mindent alá. Már 1920-ban, 41 éves korában elismert földrajztudós volt. Az akkori magyar kormánynak tehát egyik legszerencsésebb tette az volt, hogy Teleki Pált küldötte ki a párizsi béketárgyalásokra, mint Magyarország egyik főbiztosát. A kiváló tudós alaposan fölkészült a nagy csatára: munkatársaival pontosan összeállította és feldolgozta hazánk néprajzi adatait. A Teleki-féle híres vörös térképeket rettegték el-lenségeink s tárgyilagos amerikai szemlélők szerint az egész békekonferenciának a magyar dele-

gáció volt a legfelkészültebb tárgyaló fele. Bár Teleki törekvése ellenségeink rosszakaratán akkor megghiúsult, mégis az ő fáradozása nagyban közrejátszott, hogy 1938 őszén a Felvidéket, 1939 elején Kárpátalját, 1940 őszén pedig Erdély egy részét visszakaptuk.

Teleki Pál gróf emléke magunkbaszállásra, önvizsgálatra s magyar kötelességeink lelkiismeretesebb teljesítésére int bennünket. Elment annak a nemzetnek köréből, amelyet legjobban szeretett, de alakja bevonult történelmünk felejthetetlen nagyjainak sorába s célt és utat jelöl ki számunkra a további munkára. Amely nemzetnek ilyen halottai vannak, mint Teleki Pál, Széchenyi István, kik holtuk után is tanítanak, az a nemzet nem pusztulhat el, az örökké él!

Néhai gróf
Teleki Pál
meglátogatta a
hárshegyi
cserkészpark-
ban táborozó
cserkészeket.

Gyöngyösi István

Gyöngyösi István a kuruc-labanc világnak egyik legjellemzőbb egyénisége volt. Hosszú élete alatt (1629–1704) nevezetes eseményeknek volt tanuja. Wesselényi Ferenc nádor szolgálatában állott, mint titkára és itt nemesupán az országos ügyekbe nyert bepillantást, hanem a főúri családoknak, elsősorban pedig a nádor családjának a regényével ismerkedett meg. Nem is hagyta kiaknáztatlanul a nagyszerű tárgyat s *Márssal társalkodó murányi Vénus* c. elbeszélőkölteményében (1664) elmesélte, hogy Wesselényi Ferenc mint füleki kapitány miképpen szerezte meg a szép özvegytől, Szécsi Máriától Murány várát s hogyan kapta meg a várral együtt a várúrnő kezét is. De megénekelte a daliás kurucfejedelemtnek, Thököly Imrének szerelmét is Munkács várának hős védője, II. Rákóczi Ferenc édesanyja, Zrinyi Ilona iránt. Ezenkívül tollára vette korának számos eseményét, de mindig olyan hősökkel, akik az akkori magyar társadalomnak ismert szereplői voltak.

Gyöngyösi a barokk-korban élt és költészete is barokk-költészet. Nem elégszik meg az események puszta elmondásával, hanem ókori isteneket és istennőket szerepeltet, akik résztvesznek a hősök sorsának intézésében.

Gyöngyösi kiváló művésze volt a magyar nyelvnek. Pattogó ütemei, csengő-bongó rímei, költői képei olyan megkapóak, hogy kétszáz év múlva a magyar költészet legkiválóbb elbeszélő-művésze, Arany János is hozzá fordult formai készséget tanulni. Hogy milyen költőin ír, ez a né-

hány sor is igazolja, amellyel Zrinyi Ilona szépségét jellemzi:

*Ugy tetszik, az melyre lábai indulnak
Azok helyén mindjárt virágok újulnak,
Az mikor ajaki beszédre mozdulnak,
Szép szavai között nádmézek is hullnak.*

*Szóláshoz ^{ha} készül ajaka nyílása —
Ugy tetszik, hogy piros hajnal hasadása;
Vidám személyének helybül mozdulása —
Mint az derült napnak az égen járása.*

Ezeket a könnyen folyó verseket élvezte korának közönsége, észre sem vette a költőnek sok hibáját. A török-osztrák harcok, majd a nemzeti felkelések sikertelensége elgyötörték a magyar nemesi osztályt — ezekből telt ki akkor az olvasóközönség, — s ez szívesen adta át magát annak az élvezetnek, amelyet Gyöngyösi költészete nyújtott.

Gyöngyösi
István.

Murány vára a 17. században.

Göcsej

A dombos-halmos szép Zala vármegyének déli részét nevezik így. Beletartozik a vármegye székhelye: Zalaegerszeg is, de a középpontja Nova nagyközség, a hasonló nevű járás székhelye körül van. Azt is mondják, hogy azok a jellegzetes göcseji helységek, amelyeknek a neve „szeg“-gel végződik, mint pl. Egerszeg, Kustánszeg, Rózsászeg, Barabásszeg stb. Tiszta magyar vidék; derék, dolgos nép lakja, amely régi hagyományaiból igen sokat mindmáig megőrzött. Ez azért is könnyen megtörténhetett, mert ez a vidék igen sokáig eléggé elzártan élt, nem volt vasútja, úthálózata is szegényes volt. A múlt század kilencvenes éveiben indult meg Göcsejnek erősebb bekapcsolása az általános forgalomba s ezzel más vidékekhez való közelebb hozása. A göcsejiek maguk is érezték, hogy egy kissé el vannak maradva, egyik község sem akarta elismerni, hogy Göcsejhez tartozik. Azt szokták mondani: Mink még nem vajunk Göcsejbe, de a szomszíd falu, am má odvan (az már ott van). Ma már azonban a göcseji öntudat is emelkedett. Ráeszméltek népi értékeikre, tapasztalják más vidékiek szerető érdeklődését és „mas má szívessen mongyák magokat göcsejinek.“ Nagyon érdekes a göcseji nyelvjárás, nagyjában olyan, mint az ú. n. nyugati nyelvjárás, de attól sok tekintetben különbözik.

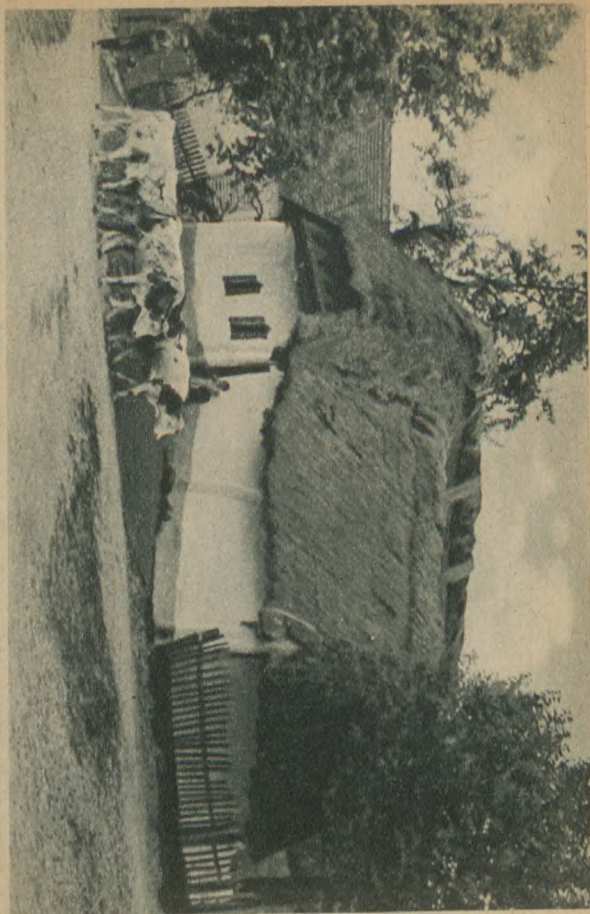
A göcseji tájat a szelíd hajlású halmok,ombok jellemzik, amelyeken erdők zöldelnek, vagy pedig szőlővel vannak beültetve, az alacsonyabbakon pedig gabona terem. Kedves, bájos táj, amelyet jólelkű, szeretetreméltó derék magyar népe még vonzóbbá tesz.

Jellegzetes göcseji táj. (Lickonadamos határa.)

(Serényi A. feln., Zalaegerszeg.)

A 18. századból való kénénytelkuli ház Csesztregen. Nem félig bontottak le.
(Serényi A. felv., Zalaegerszeg.)

A Zalaegerszeg és Csács közötti út egy kis részlete, a Dúndántulra, különösen annak nyugati vidékeire olyannyira jellemző fenyvefákkal. (Serényi A. felv., Zalaegerszeg.)

A zászló

A zászló a nemzet becsületét jelképezi. Eppen ezért minden népnél főbűnnek számít a zászló meggyalázása. A katonák is szívesebben adják az életüket, mintsem hogy zászlójuk az ellenség kezébe jusson.

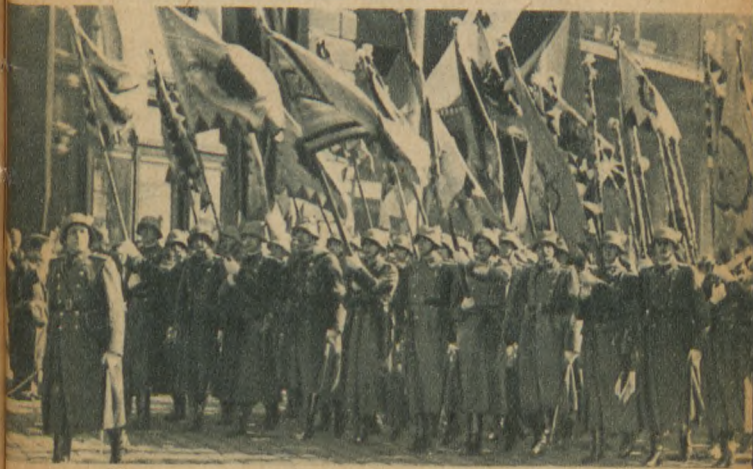
Már az ókor népeinek voltak bizonyos jelvényeik, amelyeket a katonák magukkal vittek a háborúba s vele és érte elkeseredetten küzdöttek. A római gyalogos légiók sast vittek harcba, a lovas légiók pedig a mi zászlóinkhoz hasonló hadijelek alatt küzdöttek. Az első nagy keresztény császár, Nagy Konstantin hadijeleire Krisztus monogramját erősítette. A középkorban a lovagi műveltség kialakulásával kezdődött meg a zászlók életének még ma is tartó időszaka. A lovag háború esetén maga állt csapata élére. Hogy az egyes lovagokat az uralkodók minél nagyobb csapat felfegyverzésére buzdítsák, megengedték, hogy a bizonyos számú fegyverest kiállító lovag saját címerével díszített zászló alatt vonulhasson fel. A lovagok egymás között versengtek, hogy kinek a dicsőségét és gazdagságát hirdeti több zászló. Maga a király és a királyné is saját zászlója alatt vonultatta fel a saját birtokáról kiállított sereget. A királyi zászló természetesen nagyobb és díszesebb volt, mint a többi; előbb az egész sereg élén lengett, majd idővel az egész nemzetet jelentette.

Ezt az utat tette meg a magyar zászló is. Bizonyíthatóan először az Olaszországból hazánkba származott Anjou (olv. Anzu) királyok (Károly Róbert, Nagy Lajos) alatt jelentkezik az egyik oldalán lilium himzésű, a másik oldalán piros-

fehér-zöld királyi zászló, mint az ország hadieréjének jelképe. Háromszínű a magyar lobogó, ezért trikolórnak is nevezzük; századokon keresztül dicsőségesen lengett hazánk határain belül és kívül egyaránt.

Ilyen dicsőséges honvédlobogókat kaptunk vissza nemrégén Szovjet-Oroszországtól. Büszkén vallhatjuk, hogy ezeket a zászlókat nem vették el tőlünk, hanem a drága magyar vér megkímélése céljából önként tettük le a roppant túlerő előtt. Ezek a golyóktól tépett, füsttől fekete, vértől rozsdabarna selyemdarabok egy nagy nemzet dicsőséges multjáról beszélnek és bátorságra, vitézségre biztatják a jövő nemzedékeket, amelyeknek szintén meg kell tanulniok élni és halni a haza becsületét jelentő zászlóért.

Negyvennyolcas honvédzászlaink hazatérése Oroszországból.

Lehel kürtje

A kalandozások nem mindig voltak olyan szerencsés kimenetelűek, mint a görögországi portyázás s nem folytak le mindig olyan kedélyesen, mint a félkegyelmű Heribald barát szentgalleni megvendéglése (amelyekről már ezen a helyen megemlékeztünk): a legközelebből fenyegetett német császárok átvették a magyaroktól eredményes hadifogásukat, a könnyű lovasság alkalmazását, s a fortélyból való megfutást. Így a magyar hadakra Augsburgban 955-ben nagy vereség várt, ami a német császár kezébe juttatta a magyarok két vezérét, Lehelt vagy Lélt, s Bulcsut is. A győztes Konrád császár kegyetlen bosszút állt a magyar seregeken: a magyar harcosokat lemészároltatta s csak hetet engedett haza, azokat is rettenetesen megcsonkítva. Ezek itthon énekmondással tengették életüket. Ezeknek a gyászmagyaroknak — így nevezték őket honfitársaik — az énekeiből jegyezte le a középkor ismeretlen magyar krónikása az augsburgi ütközet híres magyar vezérének, Lehelnek dicsőséges halálát.

A császár megkérdezte a vezéreket, hogy miért bántak olyan kegyetlenül a keresztényekkel. — Mi a nagy isten bosszúja vagyunk — felelte dacosan Lehel, — kiket rátok ostorul bocsátott, mert akkor a ti kezeitekbe esünk s elveszünk, amikor titeket üldözni megszűnünk. — Válassz olyan halált, amilyent akarsz — mondta néki a császár. Lehel pedig így válaszolt: — Hozzatok elő a kürtömet, előbb hadd fújjam meg, s azután majd megfelelek neked. Amikor nehéz kürtjét előhozták, a császárhoz közeledett, mintha kürtjébe akarna fújni, majd olyan erővel sujtotta az uralkodót fejbe, hogy az ször-

nyet halt. — Elöttem mész a halálba, s engem majd ott szolgálsz — kiáltotta. Itt a krónikás megjegyzi, hogy a szittyák hite szerint az általuk megöltek a másvilágon szolgálók lesznek. Ez után a hőstett után a merész magyar vezér felemelt fővel ment a bilófa alá.

Lehel kürtje.

GYÖNGYSZEMEK

A természet örök könyvét forgatni ne szűnjél : Benne az Istennek képe leírva vagyon.

Vörösmarty M.

*

Miképpen a mostan született gyermek tetemét (csontjait) addig kell egyengetni, míg gyengék, hogy görbék ne maradjanak, a viaszra addig kell nyomni a pecsétet, míg lágy : úgy az emberek tökéletességének forrása és gyökere a jó nevelés.

Pázmány Péter.

Európa olajforrása

Aki hátborzongva olvassa a most folyó rettenetes háború eseményeit, annak okvetlenül feltűnik, hogy a ma háborúját gépek, mégpedig elsősorban motorok döntik el. Motorok dolgoznak az ellenfelek vadász, felderítő és bombázó repülőgépeiben, motorok zihálnak a félelmetes tankokban és motorok által hajtott tehergépkocsik szállítják a katonákat régebbi háborúkban ismeretlen távolságokra.

De a motorokhoz mozgatóerő kell. Ezt a benzin adja meg. Hozzá nem értő nem is sejti, hogy egy hadviselő országnak napi benzinfogyasztása milyen jelentős. Honnan kerül elő ez a rengeteg olaj? A háború előtt szárazföldünk olajellátásában jelentékeny szerepe volt Ázsia és Amerika olajforrásainak. Manapság az európai szárazföld azonban csak önmagára van utalva. S itt jut rendkívül fontos szerep Románia kárpáti peremén túl fekvő részének, az ú. n. Öromániának. Száz évvel ezelőtt még földhözragadt, koldus-szegény nép lakta a Prahova völgyét, de azután felfedezték a gazdag olajforrásokat és a vidék egyszerre felvirágzott. Manapság a termelés középpontjai Ploesti városa s a mellette fekvő Moreni és Campina bányavárosok. Hogy a román petróleumtermelés emelkedéséről némi fogalmunk legyen, elég, ha megemlítjük, hogy a Prahova olajmezőin 1900-ban 233.000 tonna nyersolajat termeltek, de ez a szám 1933-ban 7.000.000 tonnára emelkedett, ami a világ olajtermésének kb. 3.5 százalékát teszi ki. Mindazonáltal nem szabad azt gondolni, hogy Románia nyersolajforrásai kimeríthetetlenek. Egy amerikai tudós kiszámította, hogy

a román olajforrások összkészlete kb. 170,000.000 tonna nyersolaj, vagyis a jelenlegi iramban folytatva a kitermelést, még mintegy 25 évig el tudja látni az európai piacot.

Ezekután érthető, hogy a jelenleg hadbanálló ellenfelek mindegyike iparkodott ezeket az élelet jelentő olajforrásokat a maga számára megszerezni.

1929-ben tűzvész pusztított a Pennsylvánia (Észak-Amerika) legnagyobb petróleumtelepén.

A moreini olajmezők küljai a prahocai völgyben, Romániában.

m
v
te
a
tá
ág
ha
m
ke

sz
tá
ta
dű
né
eg
csa
lok
tál
ha
kiv
dé
na
tar
ter
leg
de
öss
ma
mő
ve
ka

Gibraltár

A Földközi tenger már az ókorban az akkori művelt világ legfontosabb közlekedőhelye volt. Voltaképpen beltenger, mert keleti végén a mesterséges Szuezi csatornát könnyen el lehet zárni a forgalom elől, aki pedig nyugati végén Gibraltár hegyfokát és erődjét birtokában tartja, az ágyúütegeivel könnyen elzárhatja a mindössze hatvan kilométer hosszú és huszonhárom kilométer széles Gibraltári tengerszorost s aztán: se keletről, se nyugatról lélek az ajtón se be, se ki!

A Gibraltári tengerszoros legkeskenyebb részén mindössze 300 m mély. Ezt a sávot használták ki mindazok, akik Afrikából Európába akartak valaha is átkelni. Itt vonult be szárazföldünkre többek között a tengerszoros és hegyfok névadója, Tarik vezér 711-ben s foglalta el az egész spanyol félszigetet. Ez az átkelőhely-jelleg csak a 15. században szűnt meg, amikor a spanyolok kaparintották meg s fontos őrhellyé alakították át. A világbirodalmát ekkor építgető Anglia hamar észrevette a tengerszoros és hegyfok rendkívüli jelentőségét. Ezért kihasználta az örökösödési háborúban elfoglalt Spanyolország pillanatnyi gyengeségét, 1704-ben elfoglalta s kezében tartja azóta is. Manapság Gibraltár a Földközi tenger legfontosabb angol hadikikötője s egyik legjobban megépített erődje. Maga a város csendes, tiszta angol kisvárosnak látszik, ahol mindössze az ú. n. mór negyed emlékeztet az arab, majd az ezt követő spanyol uralomra. De a város mögötti hegybe az angolok a tenger felől észrevehetetlen terraszokat vágtak s ezeket sáncfalakkal s ütegállásokkal rakták meg. Ezeket a sánc-

kat alagutak kötik össze egészen fel a szikla csúcsáig: itt van a Mount Rockgun, régi arab vár, ma katonai börtön.

Ez a hallatlanul megerősített tengeri támaszpont szálka Anglia minden ellenségének, elsősorban a spanyoloknak a szemében. Ezek a 18. században háromszor is ostromolták — hiába. Amelyik nemzetnek sikerül egyszer Gibraltár elfoglalása, az erről a tengerbe mélyen benyúló hegyfokról uralkodni fog a Földközi tenger fölött.

A gibraltári tengerszoros. A Földközi tengert s az Atlanti óceánt köti össze. Oly keskeny, hogy akinek birtokában van, az a mai időkben könnyen megakadályozhatja az átkelést. Jelenleg az angolok birtoka.

Tarik vezér sziklája (hegye.) Mikor az arab Tarik Afrikából ide átkelt, ezt a hegyet alkalmas pontján megerősítette és Dsebel al Tarik (Tarik hegye) nevet adta neki. Ebből ered Gibraltár neve.

Gibraltár erődei.

Spangol őrszemek figyelik Gibraltárt.

A rugalmas arany

A világ iparában a vas, a szén, az olaj, a gypot és a réz mellett manapság a legfontosabb nyersanyag a rugalmas arany, a gumi. Ebből gyártják az autók abroncsait, de felhasználják a gumit tömítésre, szigetelésre s a mindennapi élet ezer viszonylatában.

Brazília ősi indiánjai, a maják, már régen ismerték a gumit, belőle készítették ünnepi játékaikhoz a labdákat. Európa elég későn, a 18. század első felében vett tudomást erről a fontos nyersanyagról. A merev gumi, a kaucsuk nevet az amazonaszmenti Kecsua-indiánok nyelvéből kölcsönözték. A kaucsuk szó ezen a nyelven annyit tesz, mint „fakönny”. A szó az indiánok eljárására utal, amellyel a nyersgumit nyerték. Ez az eljárás lényegében ma sem változott. A kaucsukfa törzsét 3 m magasságtól lefelé vékony, ferde s bizonyos rendszer szerint elhelyezett sávokban leválasztják s magának a fának a törzsét is megsértik. A sebből fehér, tejszerű anyag csurog ki az odakészített edényekbe. Ebből a folyadékból kiválasztják a nyersgumit, a rücskös, sárgásfehér „kreppet”. Régebben ennél a foknál nem is tudtak tovább menni, sőt még ez a nyersgumi is, az időjárástól függően, ragadósfelületű volt, majd hamar megkeményedett és törékennyé vált. Az amerikai Goodyear jött rá 1838-ban, hogy ha a nyersgumit kénnel elegyítve hevítik, akkor rugalmassága megsokszorozódik, ragadóssága pedig megszűnik. Ez a felfedezés nyitotta meg a gumi pályafutását egészen a mai, a nélkülözhetetlenség fokáig.

Brazília, a gumi őshazája, minden eszközzel

azon
a ki
sét.
mega
fam
a ma
dalon
nyeit

M
tetéb
a gy
lenít
gokte
úton
ország
gumi
nem

Réget
lag 1
melle
Ma n
kai B
ban i
a kau
legája
ország
megho

azon volt, hogy megtartsa a maga számára ennek a kitűnően jövedelmező növénynek a termesztését. De azt még szigorú tilalmakkal sem tudta megakadályozni, hogy az angolok 70.000 kaucsukfamagot csempésszenek ki az országból. Ezekkel a magvakkal azután megalapította az angol birodalom nagyszabású maláji és ceyloni ültetvényeit.

Mivel manapság az egész világ a gumi tekintetében néhány ország jóindulatára van utalva, a gyarmatokkal nem rendelkező államok függetleníteni akarták magukat a gumitermelő országoktól. Kísérleteket tettek tehát a gumi vegyi úton való előállítására. Ezen a téren Németország érte el a legkiválóbb eredményeket: műgumija teljesen pótolja a természetes gumit s így nem szorul más országból való behozatalára.

Kaucsukfa.
Régebben kizárólag Brazília termelte a kaucsukot. Ma már az afrikai Belga-Kongóban is termesztik a kaucsukfát, sőt legújabbban Oroszország kísérletezik meghonosításával.

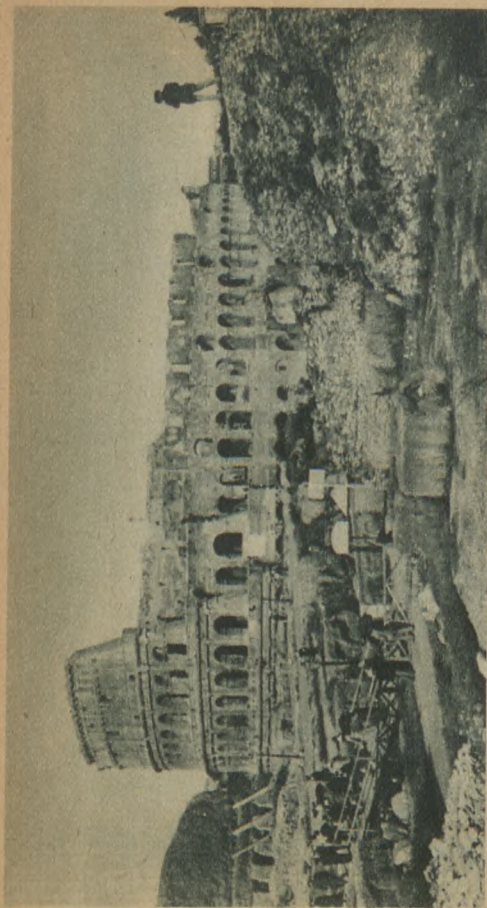

Az ókori építészet

Az európai művészetnek minden ága, tehát az építőművészet is az ókori görög népnél indult fejlődésnek Krisztus születése előtt több mint egy évezreddel. A görög építészet a templomok s a nyilvános csarnokok építésében volt a legművészebb. Ep állapotban azonban alig maradt fenn valami a régi görög épületekből.

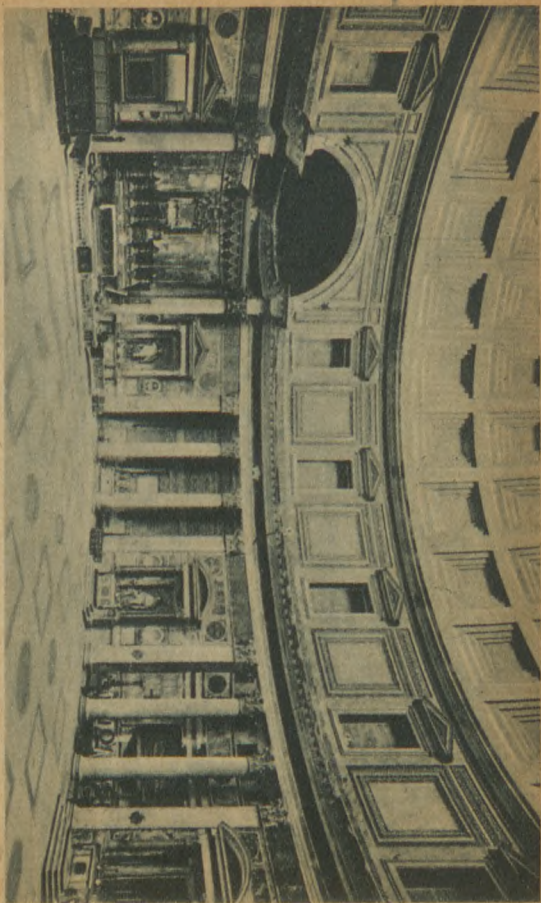
A görög építkezés a rómaiaknál fejlődött tovább. A görögök az épületek hatását a kívül alkalmazott oszlopsorokkal s más díszítőelemekkel inkább kifelé biztosították, a rómaiak azonban már az épület belső terét is iparkodtak művészi módon kialakítani. A római épület alaprajza négyszög, ritkábban kör. Belül is alkalmazták a görög oszlopokat s gyakran díszítik a falakat festményekkel, domborművekkel, a mennyezetet pedig négyszögletes bemélyedésekkel, az ú. n. kazettákkal. Nagyszerű bazilikák, azaz csarnokok, templomok, fürdők stb. egész sora épült Rómában épúgy, mint a meghódított tartományokban. Ezek az épületek romjaikban is hirdetik a római építészet magasfokú fejlettségét. Ep állapotban alig maradt fenn valami az ókori római világból. Róma városában a Pantheon nevű kerek templom maradt fenn egészen ép állapotban. Később keresztény templommá szentelték föl, de az épület alakján, szerkezetén mitsem változtattak. Képünk egy kis részletet mutat a Pantheon belsejéből, amelyen láthatjuk a kupolás mennyezet kazettáit s általában a templom belsejének művészi hatását.

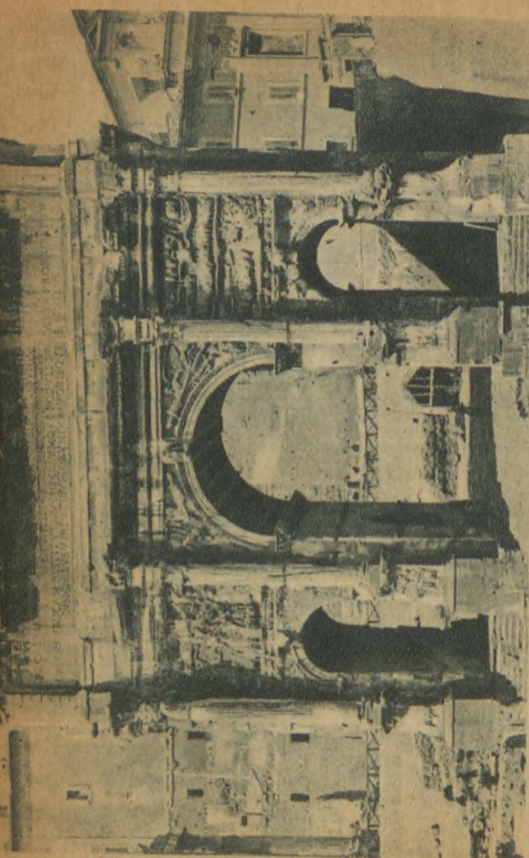
Híres emléke az ókori római építészetnek a Colosseum (ejtsd: Kolosszeum), továbbá a császárok dicsőségét megörökítő diadalívek.

A római Kolosseum. Építését Krisztus után 80-ban, Titus császár idején fejezték be. Neve óriási arányaiból ered. Hossza 188 m, szélessége 156 m. Három emelet magasságú, 50 ezer nézőt fogadhatott be. Alsó részében voltak elhelyezve a vadállatok ketrecai, a cirkuszi előadáshoz szükséges gépezetek. Pl. a játéktérrel el lehetett árasztani vízzel, amelyen tengeri csatákat mutattak be. A hiányzó részt épületköveknek hordták szét. Ebből épült többek közt a Palazzo Venezia is, olasz miniszterelnökség jelenlegi épülete.

A római Pantheon belsőjeinek egy részlete. Az oszlopsor, a kazetták (a mennyezet megvezetés bemélyítését) pártílánul nagyszerű hatást kölcsönöznek az épület belsőjének. A Pantheon a királyi család tagjain kívül több világhírű olasz nagy ember (pl. Rafael Santi, a festő) sírhelye.

Konstantinus császár diadalírc, Krisztus után a II. századból. Mindenik római császár iparkodott nevét valamely módon megörökíteni. A hadviselő császárok haditetteiket oszlopokkal, diadalírcekkel örökítették meg. A sok közül Konstantinus majdnem sértetlenül maradt fenn, csak a tetejétől hiányzik a diadalorsi. A domborművek harci jeleneteket, a szobrok a legyőzött népek típusait ábrázolják. Az egész építmény művészi hatását, Egyes elemek, pl. a pillérek elé állított oszlopok, a reneszánsz építésre voltak nagy hatással.

TÖRJE A FEJÉT!

Beküldendő sorok : vízszintes 1, 31, 35, függőleges 1, 8 és 12.

Vízszintes sorok : 1. Nagymennyiségű, rettenetes záporosó. 13. Esetről — 14. Hívatja. 15. Férfinév. 16. Fiúnév. 18. Lant belseje. 19. Azonos magánhangzók. 20. Sátoraljaújhegyi kerékpáregylet. 22. Huszonöt éven át volt német sakkvilágbajnok. 25. Mássalhangzó — kiejtve. 26. Langyos — németül. 28. Fél kupa. 29. Arnóti Ede. 30. Tele önt. 31. Játékos kis kutya. 34. Folyó — spanyolul. 35. Nagyobb dunántúli város.

Függőleges sorok : 1. A tengeri hajók legalacsonyabban fekvő fedélzete. 2. Csapadék. 3. Vízzel letisztít. 4. Hevesi tornaegylet. 5. Vigyázó. 6. Tisztogat (padlót, kövezetet). 7. Akadémikus rövidítése. 8. Bizonytalan kimenetelű. 9. Kisközség a magyaróvári járásban. 10. Ellentétes kötőszó. 11. Kisközség a pécsi járásban. 12. Újkori közlekedési eszköz. 17. Idegen kettős magánhangzó. 19. Azonos magánhangzók. 21. Vezényszó. 23. Egyetemi díszterem. 24. Hóbortos, bódult. 25. Abu..., az első kalifa, Mohamed apósa. 27. Csak éppen hogy! 30. Miskolci sportegylet. 32. Távolodást fejez ki. 33. Kis súly betűjele.

Megfejtési határidő július 15.

A megfejtők között értékes könyveket sorsolunk ki.

A rejtvénymegfejtéseket a 37. számban közöljük.

T!

KÉPREJTVÉNYEK

1.	2.
200 METER AKTA	52 A A

25. számban közölt keresztrejtvény megfejtése.

Vízszintes sorok: 1. Bikaviadalok. 12. Uradalmak. 13. Tet. Dara. 16. Kacag. 17. Rá. 18. Ami. 19. Radír. 20. Lel. 21. Kék. Arasa. 24. Egál. 27. Et. 28. Kel. 29. Sebesség. 32. Tátá. 33. Hicsonalla.

Függőleges sorok: 1. Budapest. 2. Iram. 3. Karikába. 4. Ada. 5. 6. Ilka. 7. Amadé. 8. Daci. 9. Akarat. 10. O. T. 11. Kereseti. Tálalás. 19. Rk. 20. Lokál. 22. Éled. 25. Ger. 26. Nsc. 27. Ego. 31. E. I. 32. Tá (át).

A 25. sz. betűrejtvény megfejtése: Acéllemez — Sámfa.

Helyesírás miatt a megfejtők névsorát nem közölhetjük!

TALÁZGYÖNGYÖK

nagyok nagysága abban áll, hogy ajkukat nem
... nem némitják el az évszázadok, sőt évezredek
... nek, oktatnak, vigasztalnak és lelkesítenek még
... kor ... nkor régesrég porrá lettek, s szavaik elhangzanak
... van ... melyeket szemek sohasem láttak.

(Beöthy Zsolt)

*

A szép találmány a teremtés koronája, benne kivirágzott
élet.

(Prohászka Ottokár.)

*

Minden bárainak van oltogató könnye. (Jókai Mór.)

*

ismerd meg tenmagad!

(Egyik ókori görög bölc mondása.)

*

Minden ember legyen ember és magyar!

(Vörösmarty Mihály.)

DERÚS TÖRTÉNETEK

A „szomjas” vers

Mikor Petőfi azt a rettenetes szomjas verset írta: „Miért nem tesz az Isten most csudát, változtatná borrá a Tiszát; hadd lehetnék én meg a Duna, hogy a Tisza belém omlana” — volt Szigeten (t. i. Máramaros szigeten) egy énekes úri ember, aki a bort „nem veté meg.” Olvassa, ismét elolvassa a verset, majd nagyot csap öklével a homlokára:

— Hohó, Petőfi barátom, nem innál te abból egy csöppet sem, mert majd eleibe feküdném én annak itt Szigeten. (Jókai Mór.)

T. i. a Tisza keresztülfolyik M.-szigeten.

A Nemzeti dal születése

Amikor a pesti ifjúság 1848 márc. 14-én értesült a bécsi forradalomról, a Pilvax kávéházban gyülekezett s élénken tárgyallák az eseményeket. Majd megállapodtak abban, mit fognak tenni másnap. Petőfi előveszi a Nemzeti dal kéziratát. A mellé álló jurátus (joggyakornok), Szikra Ferenc, belepillant Petőfi

írásába s elolvassa az első sort: „Rajta magyarr, hi a haza!” — Barátom, szól Petőfihez, először talpra kell állítani a magyart, aztán rajta!

Petőfi hallgatott a szóra s első sort így változtatta meg: „Talpra magyarr, hi a haza” (Thallóczy L. után)

Arany János jegyző korán

Mikor Arany János Naszaly szalontán jegyzősködött egyszer egy tanácsban, kérdezte tőle:

— Hogy lehet az, nemzetes jegyző úr, soha egy adta-te sem lehet hallanunk?

— Nem szokásom válaszolt Arany nyugodtan.

— Hát ha nagyon meharagszik? — firtatta tanácsbeli.

— Akkor hallgat feleli Arany.

— De hát ha nagyon nagyon megharagszik?

— Akkor még jobban hallgatok — mondja. „Ezzel be is érte a tanács” (Gyöngyösi)

ELK

az elő
ur. in a
n. az
pra fed
után

zóra s
ta me
a hoz
. után

korán
s Nap
sköz
bel

agondiro
n me
ta r

ad

gyon
ik ?

job
Ja A
aaz
onst

